4ԶՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1004 Կ, ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 30/13 ՀՈՒՍ. 1904 4 ՇԱՊԱՆ 1322 — 30 ԷՊԼՈՒԻ 1820

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԱՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Ռիֆ Հասանէֆ, 38

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԿԱՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՈՂՋԱՑԻՆ, ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

متعلومهٔ افكار
ارمنجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتيازى : اوهانس فرید
٣٨ نمره سوقاق باب عالى جادهسى
باب عالى : استانبول

ԱԱՌԱՆՑԱԳԻՆԸ
	Ամբողջ Տարեկան	Կէս Տարեկան
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՏԱՐԱՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղուռուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցումներու համար՝ մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ն ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՕՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐ

Ուրախալի է որ Մանզումէի սովորական ընթերցողներէն դուրս նոր ընթերցողներու հոլ մը կը գտնենք պատրաստ մեր Եւրոպական նոր թերթին՝

ՌՕՔԱՆՊՕԼԻ

համար, որուն Բարիզի և ամբողջ Եւրոպայի մէջ գտած ընդունելութիւնը արժանացուցած է զինքը

ՎԷՊԵՐՈՒ ՎԷՊԸ

յորջորջուելու տիտղոսին։

ՌՕՔԱՆՊՕԼ կարճ վէպ մը չէ։ Անիկա յուզիչ պատմութիւնն է բազմաթիւ ոճիրներու, արկածներու և նշանաւոր իրողութիւններու ցայտուն կողմերուն, որոնք ընթերցողին ո՛չ միայն հետաքրքրութիւնը միշտ վառ կը պահեն, այլ և կը ցուցնեն անոր չարն ու բարին իր ամբողջ մերկութեամբը, զգուշութեան հարիւրաւոր գործնական դասեր աւանդելով։

Մօտ օրէն, երբ աւարտի

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

պիտի սկսինք

ՌՕՔԱՆՊՕԼԻ

զոր պիտի թարգմանէ մեր խմբագիրներէն՝ վէպերու հանրածանօթ թարգմանիչ Ժիրայր Շիրակացի։

ՔՕՆՔՕՐՏԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱԿԱՆ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐԸ

Այս յօդուածը՝ որ այժմէութիւն ունեցող կարեւոր խնդիր մը կը շօշափէ՝ կը գրենք գոհացում տալու համար Մանզումէի ընթերցողներէ շատերուն փափաքին։

Քօնքորտային էութեանը և պատմութեանը թափանցելէ առաջ ըսենք որ ատիկայ դաշնադրութիւն մըն է որ կը վարէ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները Պապական աթոռին հետ և Պետութեան յարաբերութիւնները Եկեղեցիին հետ։

Գիտենք որ՝ Վատիկանի իշխանութեան կողմէ պատժապարտ նկատուած երկու եպիսկոպոսներու պատճառաւ՝ Ֆրանսայի և Հռոմայ աթոռին միջեւ ծագած պայքարը սկիզբէն ի վեր բացուելի կերպով ծանր հանգամանք մը առաւ։ Եւ երկու իշխանութիւններուն անհաշտական ոգին արդէն ծնունդ տուաւ Բարիզի և Վատիկանի միջեւ ամէն դիւանագիտական յարաբերութեան խզումին։ Մինչեւ իսկ՝ իբր գեղարգոյն հետեւութիւն այս պայքարին՝ կրնանք անմիջական բան մը նկատել Քօնքորտային դադարումը։

Արդ, ցուցնենք մեր ընթերցողներուն թէ ինչ է իրականապէս Քօնքորտան որուն վրայ չատեր կը խօսին առանց զայն լաւ մը գիտցած ըլլալու։ Կարելի չէ երեւակայել թէ որքան երկար բանակցութիւններ պէտք եղած են հաստատելու համար այդ դարաւոր դաշինքը զոր թերեւս քիչ ժամանակէն յախուռն և կանխահաս քննադատութիւն մը գայ ասելու։ Պապական դիւանագիտութեան նրբութեանը առջեւ քիչ մնաց որ Նաբոլէոնի հանճարը ի դերեւ ելլէր և քանի՞ անգամներ Թալլեյրանի վարպետութիւնները անյաջողութեան մատնուեցան...։

Կատարեալ համոզմամբ մը կրնանք ըսել որ Քօնքորտան միմիայն Պոնապարդին անձնական գործը եղաւ։ Առաջին հիւպատոսը՝ իր Մարենկոյի յաղթանակէն յետոյ՝ հաշտութիւնն ու խաղաղութիւնը Ֆրանսա ներմուծած էր։ Ճարպիկ ըլլալով խաղաղութեան գործին մէջ՝ ինչպէս նաեւ պատերազմի՝ գիտցած էր հեռատես և հաստատուն վարչութեամբ մը, դամնել տասը տարուան անիշխանութեան երեսէն կուտակուած աղէտները։

Վանառականութիւնն ու ճարտարարուեստը նոր կեանք մը կ'առնէին, կուսակցութիւնները կը հանդարտէին, մէկ խօսքով երկրին մէջ ճշմարտապէս վերածնութիւն մըն էր որ կը գործէր։ Իր իսկ ներկայութեանը Քաղաքային Օրենսգիրքը (*) կը յօրինուէր և ինքն էր որ կը յղանար հաստատակաց կրթութիւնը փառաւոր և զօրաւոր կազմակերպութեամբ մը օժտելու գաղափարը այսինքն Համալսարանը (Université) ինչպէս նաեւ հաստատելու ազգային վարձատրութիւններու մեծաչուք կարգ մը՝ այսինքն Պատուոյ Լեգէոնը։

Մակայն այս ընդհանրական խաղաղութեան մէջ Պոնապարթի բան մը կը պակսէր, ատիկայ կրօնական խաղաղութիւնն էր։ Եւ իրեն այնպէս կը թուէր որ, այս խաղաղութիւնը կրնային ապահովել մի միայն կրօնական պաշտամունքին վերահաստատումը և խորհուրդներուն վերականգնումը։ Եւ ուզեց որ այս փառքն ալ երթայ դիզուի իր դիզած միւս անկապտելի փառքերուն վրայ։ Արդէն ասիկա նախաձեռնութիւն մը ըլլալէ աւելի, իրեն համար ներքին զգացումներու, պատանեկան տպաւորութիւններու մէկ բերումն ու դրդումն էր։ Իր հարաւյինի նկարագիրը, իր նախնական կրօնութիւնը, ամէն բան վերջապէս կը քաշէր կը տանէր զինքը դէպի ջնջուած պաշտամունքը և ատիկայ չէր զգար առանց արտաքին նշաններուն, առանց ծախսուած եկեղեցական ստացուածքներէ վճռական և վերջնական հրաժարում։ Իսկ, մոնսէնեօր Սփինա ալ, յանուն Մայրագոյն Քահանայապետին, Թոլէնթինոյի դաշնադրութեամբ Սուրբ Աթոռէն առնուած պապական գաւառներուն վերատացումը կը պահանջէր և բուռն կերպով մը կը մերժէր հաստատել իբր օրինաւոր՝ իմֆամուս (intrus) եպիսկոպոսները։

Այսպիսի առաջադրութիւններով համաձայնութիւն մը անկարելի կը թուէր, եթէ երկու կողմերէն մին տեղի չի տար։ Առաջին հիւպատոսին բընութեանը մէջ դայլինքով անձնատուր ըլլալ ըսուած բանը չի կար, միւս կողմէ ալ չատի կը նսաէր՝ Հռոմի Աթոռին՝ հաւանիլը հողային կրճատումի մը և անարժան դատած եպիսկոպոսները հաստատելով բարոյապէս պզտիկ իյնալը։ Եւ Պիոս Է.ի քարտուղար Գոնսալվի կարտինալ, ո՛ր չափով որ ինքզինքը անդրդուելի կը ցուցնէր Բաքոյի, միւնոյն ընթացքը բռնած էր նաև Թալլեյրան՝ հանդէպ Սփինայի։

Բանակցութիւնները քաշկռտուելով էր որ կ'երթային՝ առանց յառաջանալու։ Պոնապարթ, իր քիչ համբերողի բնաւորութեամբը, կը կասեցէր այս դանդաղութիւններէն։ Մայնէգոն կանչել տալով մոնսէնեօր Սփինան, անոր երեսն ի վեր կեղծ կատաղութեան կարդ մը ձեւացումներ ըրաւ, որոնց գաղտնիքը ինք միայն գիտէր, վերջնականապէս բանակցութիւնները խզելու խօսքեր ըրաւ, և պատժելու համար Սուրբ Աթոռը իր անյօժարութեանը պատճառաւ զոր իբր նախատինք մը կը նկատէր, սպառնաց մինչեւ իսկ երթալ զինու զօրութեամբ դիմադրել Հռոմի։

×

Այս վերջնագիրը մեծ յուզում պատճառեց Վատիկանի մէջ, նա մասնաւանդ Պիոս Է.ի։ Բաքօ, որ գիտէր թէ դիւանագիտական ի՞նչ ծածուկ բան մը կայ առաջին հիւպատոսին այս բարկանալի և սպառնալիք յայտարարութեանը մէջ, բնաւ երբեք բան մը չըրաւ Պապը ամրապնդելու համար, բայց իրեն խորհուրդ տուաւ, Բարիզ ղրկել Կարտինալ Գոնսալվին՝ այդպէսով առաջքը առնելու համար թըղթակցութեանց դանդաղութիւններուն, ինչպէս նաև կարճ կանելու համար պատուիրակներուն մեկնումները։

Գոնսալվի մեկնեցաւ՝ լիազօր իշխանութեամբ։ Հեզահամբոյր էր և հաստատակամ և սրտին բոլոր անկեղծութեամբը կը փափաքէր կրօնքին վերականգնումին Ֆրանսայի մէջ։ Այլ և չի պահանջեց կորսուած գաւառները։ Պզտիկ դիմադրութիւն մը ըրաւ պաշտօնական ընելու համար այն հին եպիսկոպոսներն որոնք, իրենց մեկնումէն վերջը, գաղտնի կերպով և փոխանորդաբար կը հովուէին իրենց թեմերը։

Բայց Պոնապարթի, բնաւ երբեք չուզեց գործել իր աւանդութեան։ Կատարեալ ազատութիւն ուզեցաւ իրեն համար անհրաժեշտը, Թրնէյտի կնքուելու կամար հաւատարիմ կղերականութիւն մը, ղերծ ո և է ըմբոստ և խռովարար ձգտումներէ, հրուն վրայ կարենար իշխել ազգութեան պաշտօնատարներուն պէս։ Այս պատճառաբանութեան առջեւ գլուխ ծռեց Գոնսալվի և անա այդ կերպով ջնջուեցան, անհետացան Քօնքորտային ամենէն խոշոր արգելքները։

Այլ ասկէ վերջ գործը դիւրացած էր և չուանով մը ալ վերջացաւ։ Ֆրանսա պիտի բաժնուէր 10 արքեպիսկոպոսութիւններու և 50 եպիսկոպոսութիւններու։ Պետութենէն վճարուելիք թոշակ մը փոխանակութիւնը պիտի ըլլար կղերին հողային երբեմնի եկամուտին։ Վերջապէս կառավարութիւնը պիտի հսկէր պաշտամունքին կարգապահութեանը, պիտի կանչէր եպիսկոպոսներուն և արքեպիսկոպոսներուն անուանումը, բայց Ս. Պապին միայն պիտի վերաբերէր անոնց եկեղեցւոյ օրինաց համաձայն հաստատութեան իրաւունքը (institution canonique)։

Երբ վիճակի մը համար եպիսկոպոս մը անուանել պէտք ըլլայ, Ֆրանսական կառավարութիւնը Պապին հաճութեանն ու հաւանութեանը կ'առաջարկէ մէկ կամ մէկէ աւելի թեկնածուներ։ Այս առանձնաշնորհումը յատուկ է պետութեան և բնաւ երբէք փոխադարձութիւն չի վերցներ, այսինքն թէ Հռոմի Աթոռը իրաւունք չունի իրեն հաճելի ճնշած թեկնածուներ առաջարկելու։ Թեկնածուներու ընտրութեանը մասին ի նպաստ պետութեան այս ինքնայատուկ իրաւունքը շատ բնական բան մըն է. ատով է որ կառավարութիւնը ի վիճակի կ'ըլլայ ունենալու եպիսկոպոսութիւն մը որմէ ընդդիմութեան վախ բնաւ չունենար։ Մինչեւ ցարդ եկող դացող ամէն կառավարական դրութիւնները մեծ կարեւորութիւն մը ընծայեցին առաջարկութեան այս իրաւունքին։ Բայց ասիկա ըսել չէ որ իրենց ընտրած եպիսկոպոսներուն ամենէն ալ միշտ պոռ մնային, և այս առթիւ տեղն է յիշել Ֆրանսայի պատմական մեծ անձնաւորութեան մը սա հեռատեսակ ծիծաղաշարժ խօսքերը «Ամ, սա եպիսկոպոսները, հազիւ Սուրբ Հոգին կ'ընդունին, սատանան ալ անմիջապէս փոքրերին կը մտնէ»։ Եւ, ապաքէն, մէկէ աւելի եկեղեցականներ որոնց դէպի Տէրութիւն տածած հաւատարմութիւնը և ոչ մէկ կասկած կը ներշնչէր իրենց եպիսկոպոսանալէն առաջ, իրենց անուանումէն վերջը ցոյց տուած են կուսարար և անհաշտ ոգի մը, զիրենք անուանող վարչութեան դէմ։ Եւ հոս աւելորդ կը հանարենք որոշումի մը յանգիլ։ Էլմօնեան կրկին զլխոյթիւն ընելով,

—Մղբայր, ըսաւ, սասնի պարապ բանի մը համար մեր երեսուքին ալ ան պազան փճացնելը պարզապէս ծիծաղելի դիմարութիւն է։ Իմ մասիս, ես սիրայօժար ես կը վերադարձնէի ձեր անունը, ինչ օգուտ որ անգամ մը վրաս առած գտնուեցայ։ Ինչ ընենք, հիմա խայտառակ ըլլանք աշխարհի առջեւ։ Ընտրէ՛ անուն մը քեզի համար, նոյն իսկ կը խոստանամ ամուսնանալէ ետքը վերադարձնել անուդ, եթէ անիկա այնչափ նշանիրական է քեզի համար։

Դանաքաշ նկատելով որ էլմօնեանի ըսածները ճիշդ են, երկար ընդդիմութիւններէ վերջ համակերպեցաւ անոր առաջարկին և որոշեց փափադրաբար ինքն ալ Արշակ էլմօնեան անունը ընդունիլ ու այնպէս վերադառնալ Վիեննայէն։

—Հիմակ որ համաձայնեցանք, ըսաւ Դանաքաշ, պէտք է այս իրողութիւնը անմիջապէս նիւ Եորք գրենք մանրամասնութիւններովը, որպէս զի Պ. Սաղաթիէլ և ընկերք հասկան իմ ողջ ըլլալս ու ձեզի հետ գործակցիլս։

Էլմօնեան արդարացի գտնելով ընկերոջը պահանջը, գրիչ թուղթ առաւ իր մասին գրեց ինչ որ պէտք կ'զգար Պ. Սաղաթիէլի։ Յետոյ, Հրաչեայ մարինք այդ մասին օրինակներ թուել։

Արդ, վերադառնալով բուն խնդրոյն, ըսենք որ երբ կառավարութիւնը թափուր մնացած վիճակի մը համար ընտրութիւն մը կ'ընէ, վատիկան կը քննէ այդ թեկնածութիւնն ու մանրակրկիտ հետազօտութիւն մը կը կատարէ առաջարկուած եկեղեցականին, ինչպէս աստուածաբանական արժէքին նոյնպէս ալ քահանայական յատկութիւններուն վրայ։ Երբեմն կը պատահի որ ընտրեալին անբաւական և կամ թէ քիչ արժանաւոր կը համարուի եպիսկոպոսութեան։ Այն ատեն Պապը կառավարութենէն ուրիշ մէկու մըն ալ առաջարկումը կը խնդրէ։ Իսկ երբ հետազօտութիւնը աւարտի՝ նպաստաւոր արդիւնք մը տալով թեկնածուին, Քահանայապետն այն ատեն ասոր կը շնորհէ եկեղեցական-օրինական իշխանութիւնը։

Քօնքորտան մինչեւ վերջին ժամանակներս գործած է, առանց չափազանց բախումներու հանդիպելու։ Մերթ ընդ մերթ ծագում առնող վէճերը՝ քաղաքային իշխանութեան և հոգեւոր իշխանութեան միջեւ՝ միշտ դիւրութեամբ կարգադրուած են, չնորհիւ երկու կողմերուն հաւասարաչափ ոգիին, նամանաւանդ չնորհիւ երկու կողմերուն ալ համաձայնութեան մը գալու մասին ունեցած շահերուն։ Կառավարութիւնը ընդհանրապէս խոյս կուտար խառնուելէ, Քօնքորտային բերմամբ, Պապին և եպիսկոպոսութեան միջեւ եղած յարաբերութիւններուն՝ երբ խնդիրը սոսկ կրօնական էր։ Սուրբ Աթոռն ալ՝ իր կողմէ՝ ձեռնպահ կը մնար ամէն քաղաքական պայքարներու մասին, որոնք կրնային տեղի ունենալ իշխանութեան եւ եպիսկոպոսներու միջեւ։

×

Հրաւաքակութեան պահուն էր որ ծագեցաւ նշանաւոր դէպքը Քօնքորտայի յաւելուածական յօդուածներուն, որոնք աւելի ծանօթ են կազմական յօդուածներու անուան ներքեւ։

Կազմական յօդուածները Առաջին Հիւպատոսին ինքնայատուկ գործն են, Հռոմի հետ ամեն բանակցութիւնն դուրս և հիմակուան պայքարը լաւ դատել կարենալու համար անհրաժեշտ է տեղեկանալ անոնց պարունակած գլխաւոր տրամադրութիւններուն։

Մինչդեռ Քօնքորտան կը կանոնաւորէր Պապութեան՝ Ֆրանսայի եկեղեցիին հետ և կամ աւելի լաւ Ֆրանսական կառավարութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնները, անդին՝ կազմական յօդուածները կը կանոնաւորէին պաշտամունքին ներքին գործոցութիւնը, սեղմուած կերպով մը հաստատելով եպիսկոպոսութեան պարտականութիւնք հանդէպ իշխանութեան, պայմանադրելով եպիսկոպոսաց մասին բացարձակ պարտականութիւնը Հռոմի հնազանդ՝ նոյն թուղթին վրայ չարունակեց իր կողմէ անհրաժեշտ դատողները գրել ու երկուքը մէկտեղ ստորագրելով նամակը, յանձնեցին Թղթատարաւուն։ Ժամանակ չկորսնցնելու համար, Էլմօնեան հետեւեալ օրը ճամբու պատրաստութիւնները տեսաւ և հրաչեային գրպանը անհրաժեշտ եղած գումարը դնելով, զայն ծածկաբար Վիեննա ղրկեց, առանց մէկու մը հետ հաղորդակցութեան դնելու մայրաքաղաքին մէջ։ Հիւրանոցին ծառաները պատարկութեան առթիւ տեսած էին Հրաչեան ու ընկանաբար կը ճանչնային զայն։ Հետեւաբար անկարելի էր այն հիւրանոցին մէջ մնալ։ Ուստի Էլմօնեան Հրաչեայի մեկնելէն ետք, իր բնակութիւնը ուրիշ հիւրանոց մը փոխադրեց, կազմ ու պատրաստ սպասելով Հրաչեայի հեռագրին։ Սիրասարդը այսչափ մեծ դարձի մը մէջէն այս ասաքեան ճարպիկութեամբ օձիքն ազատելէն վերջին ծայր գոհ, հիմա մտածեցի կ'զգար զինքը երջանկութեան, քանի որ այս փոթորկին ալ յաջողեցաւ անցընել առանց ո և է արկածի։ Կը մնար հասկնալ Բոլի Նիւ Եորք ղրկած նամակին արդիւնքը որ հակառակ Հրաչեայի ներշնչած վստահութիւններուն, դեռ մտահոգութեան մեծ նիւթ կը պատճառէր իրեն։

(Շարունակելի)

ՔԵՍԿԵՍ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է

Դանաքաշի հիւրանոցէն դուրս ելլալու պահանջը յանկարծակիի բերաւ Էլմօնեանը, որ դէպ յուսար դեռ մէկ քանի օր ալ օրօրել զայն։ Ուստի, անոր այս անտեղի առաջարկէն չուարած, սկսաւ զայն համոզելու փորձեր ընել։

—Բայց մինչեւ վերջ ես ասանկ բանտարկուած չեմ կրնար մնալ օթէլին մէջ, ըսաւ Դանաքաշ։ Ուշ կամ կանուխ պէտք է դուրս ելլամ։ Ինչ որ պիտի ընենք, հիմա ընենք չմնցնենք։

—Ընենք, աղէ՛կ, պատասխանեց Էլմօնեան։ Մինակ իմ ձեռքս չէ։ Քու դատաղոյթիւնդ ինձմէ աւելի զօրաւոր է։ Միջոց մը առաջարկէ, գործադրենք։

—Ես երկու օրուան հիւր մըն եմ, առարկեց Հրաչեայ։ Ո՛չ Պօլսոյ կեանքը կը ճանչնամ և ոչ ալ մեզ շրջապատող անձերը։

Էլմօնեան վայրկեան մը մտածելէ ետքը,

—Ամէնէ՛ն դրականն միջոցը ես խորհած եմ, բայց չեմ գիտեր թէ կ'օգտէ՞ք համակերպիլ իմ առաջարկիս։

Դանաքաշ հաստատական պատասխան տուաւ գլխով։

—Ամէնէն դրական միջոցը, յարեց Էլմօնեան, քու հանդիսաւոր կերպով Պոլիս մտնելդ է։ Հիմա ինչպէս կրնամ ներկայացնել քեզ հանրութեան։ Մէկ քանի օրէ ի վեր ձեւեցի, չափեցի, ուրիշ միջոց չգտայ։ Այսօր իսկ Վիեննա կը մեկնիք, անկէ հեռագիր մը կուտաք ինձ ձեր Պոլիս գալը ծանուցանող։ Ես այդ հեռագիրը կը ներկայացնեմ ծաւնօթներուս, Պարգեւեանի, Պ. Բոլայի և ուրիշներու։ Նախապէս միտքերը կը պատրաստեմ քեզի համար, անհրաժեշտ եղած դրուատիքը կ'ընեմ քու տաղանդիդ, ծիրքերուդ և կատարելութիւններուդ նկատմամբ, և դեռ դուք Պոլիս չհասած, արդէն իսկ մեր բարեկամները իրենց մտքին մէջ ստեղծած կ'ըլլան կատարեալ արժանիքի տէր երիտասարդ մը։ Ձեր մայրաքաղաքս հասնելիք օրը, մինչեւ կայսրուն դիմաւորելու կը բերեմ ես բարեկամներս, և այսպէսով ամէնէն վայելուչ, բնական ներկայացումը ըրած կ'ըլլամ կարծեմ ձեզ համար։

—Ատոնք աղէկ, առարկեց Հրաչեայ, բայց ես ի՞նչ անունով պիտի գամ, և մանաւանդ անգամ մը պէտք չէ՞ որ աղջիկները տեսնեմ։

—Աղջիկները ձեր վերադարձին միայն կրնաք տեսնել և այն ատեն իրաւունք կ'ունենաք մօտէն ուսումնասիրելու զանոնք։ Իսկ գալով անունին, անոր վրայ պէտք չէ որ այլ եւս խորհրդածենք։ Երկուքս ալ Հրաչեայ Դանաքաշ չենք կրնար ըլլալ բնականաբար։ Պատրաստուելու բերմանովդ, այդ անունը ես իմ վրաս առած գտնուեցայ անգամ մը։ Հիմա զայն ետ տալ անկարելի է։ Ես կը կարծեմ որ մեր ծրագիրը յաջողցնելու համար պատեհ մը չկայ որ դուք ալ իմ անունս չառնէք։ Պարզապէս անունի փոփոխութիւն մը ըրած կ'ըլլանք։ Ես քանի որ Հրաչեայ Դանաքաշ եղայ, դուք ալ Արշակ էլմօնեան կ'ըլլաք, կը լմնայ կ'երթայ։

Հրաչեայ առաջին առթիւ ըմբռնանալով այս անտեղի առաջարկին առաջեւ,

—Այդ չեմ կրնար ընել, ըսաւ։ Ուրիշի մը անունը չեմ կրնար վրաս առնել։

Էլմօնեան սրտնեղելով,

—Եղբա՛յր, ըսաւ, հիմա փիլիսոփայական խորհրդածութիւններու ժամանակը չէ։ Անունը ի՞նչ նշանակութիւն ունի կեանքի մէջ։ Հրաչեայ Դանաքաշ ես եղեր Արշակ էլմօնեան ես եղեր։ Երկուքն ալ կուտ մը չեն արժեր եթէ դրպանդ դրամ չունիս։

—Ամէն մարդ ձեզի պէս չի կրնար խորհիլ, առարկեց Հրաչեայ։

—Շատ աղէկ, յարեց Էլմօնեան, դուք ըսէք, ի՞նչ ընենք։ Մի՞թէ այսօր հարիւրաւոր մարդիկ չկա՞ն որ ո և է պատճառով անուններնին փոխած են։ Եթէ Էլմօնեան անունը պզտիկ կը գրանէք ձեզի համար, ուրիշ անուն մը ընտրեցէք։

Երկու երիտասարդները քաւական վիրաւորիչ խօսքեր փոխանակեցին այս առթիւ։ Էլմօնեան հին վախը չուներ այլեւս Հրաչեայէն։ Մէկ քանի օրուան տեսակցութիւնը բաւական որոշապէս դած էր զինք որ հիմա նոյն իսկ սիրտ ծակելիք խօսքեր ընելու չափ առաջ կրնար երթալ Հրաչեայի, գուցէ անոր լքուած վիճակէն քաջալերուելով։

Վիճաբանութիւնը չարունակուեցաւ քանի մը ժամ։ Երկուքն ալ չէին կրնար որոշումի մը յանգիլ։ Էլմօնեան կրկին զիջողութիւն ընելով,

—Մղբայր, ըսաւ, սասնի պարապ բանի մը համար մեր երեսուքին ալ ան պազան փճացնելը պարզապէս ծիծաղելի դիմարութիւն է։ Իմ մասիս, ես սիրայօժար ես կը վերադարձնէի ձեր անունը, ինչ օգուտ որ անգամ մը վրաս առած գտնուեցայ։ Ինչ ընենք, հիմա խայտառակ ըլլանք աշխարհի առջեւ։ Ընտրէ՛ անուն մը քեզի համար, նոյն իսկ կը խոստանամ ամուսնանալէ ետքը վերադարձնել անուդ, եթէ անիկա այնչափ նշանիրական է քեզի համար։

Դանաքաշ նկատելով որ էլմօնեանի ըսածները ճիշդ են, երկար ընդդիմութիւններէ վերջ համակերպեցաւ անոր առաջարկին և որոշեց փափադրաբար ինքն ալ Արշակ էլմօնեան անունը ընդունիլ ու այնպէս վերադառնալ Վիեննայէն։

—Հիմակ որ համաձայնեցանք, ըսաւ Դանաքաշ, պէտք է այս իրողութիւնը անմիջապէս նիւ Եորք գրենք մանրամասնութիւններովը, որպէս զի Պ. Սաղաթիէլ և ընկերք հասկան իմ ողջ ըլլալս ու ձեզի հետ գործակցիլս։

Էլմօնեան արդարացի գտնելով ընկերոջը պահանջը, գրիչ թուղթ առաւ իր մասին գրեց ինչ որ պէտք կ'զգար Պ. Սաղաթիէլի։ Յետոյ, Հրաչեայ

դելէ առաջ՝ հնազանդելու կառավարութեան, հակառակ պարգային հնազանդելէն նախատեսուած և որոշուած պատժոյ ենթարկելու սպառնալիքով։ Այդ կապմական յօդուածներու զօրութեամբ՝ եպիսկոպոսները հոգեւորականին մէջ միայն կախումն ունէին Ս. Պապէն, և մէյմէկ պարզ պաշտօնաթարներ կ'ըլլային իրենց պաշտօնին կիրառութեանը մէջ, որով պատասխանատու կ'ըլլային հանդէպ Տէրութեան իրենց բոլոր գործերուն համար։ Եւ Հռոմի աթոռին վրայ կառավարական հեղինակութեան այս գերակայութիւնը լաւ մը հաստատելու համար, Պապական նուիրակն այլ եւս ուրիշ բան չէր եթէ ոչ Ֆրանսական կառավարութեան մօտ դեսպան մը, եկեղեցական կարգապահութեան վերաբերեալ գործոց մասին ուղղակի միջամտութեան համար և ոչ մէկ իրաւունք ունենալով։ Ատկէ սա հետեւանքը ծագեցաւ որ Պապը չէ կարող, առանց կանխագոյն համաձայնութեան մը քաղաքային իշխանութեան հետ, եկեղեցական պաշտօններ անօրինել յանցաւոր եպիսկոպոսներու համար։ Եւ, ինչպէս որ գիտենք, Տիրոջմի և Լաւալի բարձրաստիճան եկեղեցականներու մասին բռնադատիչ և կամ առնուազն սպառնական միջոցներն ուղղակի ձեռք առնելուն պատճառու էր որ Վատիկան կը գանուի իր այսօրուան դժուարին կացութեանը մէջ։

Ճշմարիտ զարմացումի մը ենթարկուեցան Պիոս Ի.-ն և Գոնսալվի կարտինալը իմանալով լաւեալուածական յօդուածներուն միահաղոյն հրատարակութիւնը Քօնքորտային հետ։ Պիոս Ի.-ետ չի մնաց բողոքելէ ազդու կերպով, բայց ի զուր։ Նաբոլէօն կուզէր տէրը մնալ իր կղերին. հետեւաբար, և ոչ իսկ մակ ըրաւ։ Եւ սակայն, Հռոմի Աթոռը երբէք չի ճանչցաւ կղզական յօդուածները, զորս իրաւամբ կը նկատէ իբր իրեն վերաբերող, իբր զինքը չի շոշոգրգռող բան մը, քանի որ առանց ա՛յ պատասխանութեան առեն և ոչ ալ հաստատութեան պահուն իրեն հետ բանակցութիւն մը եղաւ և ոչ ալ իրեն կարծիք մը հարցուեցաւ։

* * *

Մեզ չենք կարենար քննել թէ Քօնքորտան կարո՞ղ է բարեփոխումներու թէ ոչ։ Բայց եթէ անհերքելի բան մը կայ, ան ալ սա է թէ իր հրատարակութիւնը՝ որ տեղի ունեցաւ 1801 Յուլիս 15ին՝ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ միաձայն և միաբերան բերկրութեամբ մը ողջունուեցաւ։ Կրօնային խաղաղութեան ծարաւը ունէր ժողովուրդը։ Ան՝ նոյն իսկ Բուրիզի մէջ՝ պահած ու պահպանած էր իր հաւաքը, և քանի մը արարողութիւններուն մէջ, երբ ծանուցուեցաւ պաշտամունքին վերահաստատութիւնը, բնակարաններուն շատերը զարդարուեցան «կեցցէ Յաւիտեանականը» վերտառութիւններով։

* * *

Քօնքորտային համար կատարուած բանակցութիւնները գրեթէ ինը ամիսներ տեւած էին։ Հակառակ ըրած զոհողութիւններու՝ Պիոս Է. անկեղծօրէն ուրախացաւ այս դէպքին առթիւ։ Իսկ իմանալու համար այն ընդհանրական բերկրութիւնը զոր յառաջ բերաւ համայն Ֆրանսայի մէջ Քօնքորտային վաւերացումը, բաւ է կարդալ գաւառապետներու կողմէ այն ատենները ղրկուած տեղեկագիրները որոնք կը վկայեն ամենուրեք երեւցած միութեան ոգին ինչպէս նաև եկեղեցիներուն մեծ և խուռն բազմութիւնը։ Բողոքականներն իսկ մասնակցեցան կաթոլիկներու ցնծութիւններուն և տօնեցին այս մեծ դէպքը՝ իրենց ժողովարաններուն մէջ՝ գոհաբանական աղօթքներով։

Արդ, այդ ժամանակներէն ի վեր հարիւր երկար տարիներ անցան առանց տեղէն խախտելու Քօնքորտան, հակառակ այն յարձակումներուն որոնց առէջ ենթարկուած է։ Այսօրուան օրս այդ յարձակումները աւելի բուռն են և սաստիկ ամէն ատենէ աւելի։ Մինչեւ իսկ խզումին առաջքն առնել անկարելի կը թուի։ Բայց այնքան կարեւոր չէր վտանգի ենթարկուած են —չէր բարձր քաղաքականութեան և չէր խղճի, ըսել կ'ուզենք— որ տասկաւին կարելի է և պէտք է յուսալ կարգադրութիւն մը Ֆրանսայի և Վատիկանի միջեւ։

Ե. Ո.

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Հոկտ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98	10
Բէյժ (Tab. Turcs)	386	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86	57
Սրկաթուղի (Lots Turcs)	127	—
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	590	—
Թրանսվալ (Transvaal)	94	—

☛ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. Ֆէսճեանի դեղարանի ծանուցումը Դ. երեսը։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒՍԻՔ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆ

ՀԱԲՈՒՆԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ

Վերջապէս ուրեք ամիսէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով՝ լրջօրէն կը խօսուի ռուսական յարձակողականի մը վրայ, բայց պէտք է գիտնալ թէ տակաւին տեղի ունեցած չէ այդպիսի յարձակում մը։ Ո՛վ գիտէ թէ վերջին պահուն Քուրօքաթքին ուրիշ տնօրինութիւն մը պիտի չընէ։ Երէկ մեր ընթերցողներուն ներկայացուցինք Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի զինուորական մասնագէտին տեսութիւնները՝ որոնք կը թուէին հաստատել թէ Թուական առուելութիւնը անցած է Ռուսերուն կողմը։

Բայց պարագայ մը կայ որուն չի հաւանիր մեր տկար խելքը։ Եթէ Լիաօեանկէն վերջ հետզհետէ օգնական գունդեր ստացան Ռուսք, օրական 1000 հոգիի հաշուով, Ճաբոնցիք լուրիա և բրիՆձ միայն ստացան այս մէկ ամիսէ աւելի ժամանակամիջոցին մէջ։ Սկիզբէն ի վեր դիտուած է որ Ճաբոնի պատերազմական յատակագիծին գլխաւոր տրամադրութիւններէն մին էր միշտ Թուականապէս աւելի ըլլալ Ռուսներէն, և այս մէթոտին հետեւեցան գրեթէ բոլոր լուրջ կռիւներուն մէջ։ Հիմակ որ Պատերազմը իր փափուկ կացութեան մէջ մտաւ, և զէնքերուն բախաք վճռուելու վայրկեանները կը հասնին հետզհետէ, ինչպէս կարելի է ենթադրել որ Օեամա, Քուրօքի, Նոնթը, այս առաջնակարգ ադուէսները, զոնէ Քուրօքաթքինի չափ խորամանկութիւն չունենան՝ իրենց Բանակներուն խրամաթը կարկատելու, օգնական նոր գունդերու միջոցաւ։ Ճաբոնական հաղորդակցութեանց բոլոր խարիսխները իրենց անթերի և անպատնդ վիճակին մէջ են դեռ։ Ճաբոնցիք ո՞ւրկեց զորք չեն կրնար ղրկել, կա՛յ Նիուչուանկը, Տալնին, Ինքէուն, Եալուն, և.ն. ծովերը անարգել իրենցն են, և Ճաբոնի մէջ արդէն իսկ Կիսօեանկի երկրորդ օրը 40—50,000 հոգի կազմ ու պատրաստ էին շգենաւնուելու, և մարէշալ Օեամայի վերին հրամասարութեան տակ գտնուած ճաբոնական բանակները զօրացնելու։ Կ'ըսուի թէ այդ մարդիկը Բորթ Արթուր ղրկուած են։ Անկարելի է լրջօրէն հաւաք ընծայել այդպիսի զրոյցի մը։ Իրողութիւնը ա՛յն է թէ Ճաբոնցիք երթալով խստացուցին իրենց գաղտնապահութիւնը, և եւրոպական թերթերը՝ ի չգոյէ ուղիղ և ստոյգ տեղեկութիւններու, և նաեւ ի նկատ առնելով Ճաբոնական դատդաղութիւնները բուն ճակատին վրայ Մուքտէնի առջեւ, կը թուին եզրակացնել թէ թուական առուելութիւնը խախտած է, հաւասարակշռութիւնին կորնցուցին Ճաբոնցիք, և հիմա կարգը եկած է Քուրօքաթքինեան յառաջխաղացութեան։

Թէեւ յոյժ օտարաւոր դէպքերը պիտի պարզեն բուն ճշմարտութիւնը, բայց այժմէն իսկ անհաւատալի կը թուի որ Ճաբոնցիք ա՛յսքան թուական ստորնութեան մէջ ինկած ըլլան, որովհետեւ բնաւ զօրաւոր պատճառ մը չկայ այսպէս ըլլալուն։ Լիաօեանկի փոյլուն յաղթանակէն վերջ ինչո՞ւ անցան դարձան Թօքիոյի մէջ որ ա՛ղբան գունդաղ շարժուէր և զինուորական կարաւաններ չփութացուէր Օեամային։ Լիաօեանկի յաջողութիւնը վերջապէս ցնծութեան պարագայ մըն էր Ճաբոնցիներուն համար։ Համօրէն Ճաբոն դրօշազարդուեցաւ մեծ քաղաքներէն սկսեալ մինչեւ աննշան գիւղերը։ Խանդավառութեան այդ վայրկեաններուն կարելի՞ բան է մտածել թէ Թայցէի եզերքներուն վրայէն արիաբար խիզախող Բանակը մոռացութեան դատապարտուեցաւ։ Հաւանական կը թուի թէ Ճաբոնցիք ամէն պատրաստութիւն կանուխէն տեսան, բայց եթէ տակաւին յարձակողականի չեն սկսած, թերեւս պատճառը ա՛յն է որ Ճաբոնցի Հրամատարները իրենց սովորական բծախնդիր ռազմավարութեան սկզբունքներուն հետեւելով, ամէն աննշան պարագաները կը փափաքին հաշուել, այն տիպար վաճառականին ընթացքին՝ որ մեծ գործառնութեան մը ձեռնարկելէ առաջ, կը նստի պաղարիւնութեամբ կը հաշուէ շատն ու հաւանական վնասը, և ա՛յն ատեն միայն կը սկսի գործել երբ բացարձակ վստահութիւն գոյացնէ իր շահերուն վրայ։

Քուրօքաթքինի յարձակողական շարժումները, կամ յարձակողականի երեւոյթ ունեցող զինուորական հեռաձգութիւնները ճշմարիտ յարձակողականի մը բնութիւնը չունին, ասիկա հաւատի կը թուի, Ռուս վերին հրամատարը՝ Երկրորդ Բանակին հոգեւոր կազմութիւնը ի գլուխ չեղած, չի հասմարձակիր ուրեք ամիսներու զգուշաւորութիւնը յանկարծ անակնկալ խիզախութեան մը փոխարկելու, որովհետեւ, ուշադրութիւն ըրէ՛ք որ Հունոյի վրայ յարձակողական մը խիստ դժուար գործողութիւն մըն է Ռուսներուն համար։ Ենթադրելով թէ յարձակին ու յաջողին, բայց իսկոյն գունդ ի գունդ բաժնուելով Ռուսք պարտաւոր են զանազան ուղղութիւններով հալածել թշնամին։ Երբէ՞ն ի վեր ստացան ա՛յնքան ստուար օգնական գունդեր ասանկ կղզմնակի անեղ շարժումներու մէջ ապահով յաջողութիւններ ձեռք բերելու գիտակցութիւնը ունենալու համար։ Վերջապէս գիտենք թէ Ռուսք սիպերիական երկաթուղիէն զատ ուրիշ միջոց չունին Եւրոպական Ռուսիոյէն զօրք ստանալու, քանի որ օդապարիկով չստացան իրենց կարծեցեալ ահագին նոր ոյժերը։ Արդ, այդ երկաթուղին ամիսէ մը ի վեր առ առաւելն Թո՛ղ 20-30,000 հոգի բերէր Ռուսերուն համար, արդէն այդչափ մը ստնկ նանկ կորնցուցին Թայցէի վրայ, Լիաօեանկի առջեւ։ Ճաբոնցիք ալ նոյնքան մը չկրցան ստանալ իրենց կորուստները գոնէ դարմանելու համար։

Հետեւաբար, այս պահուս երկու Բանակներուն ճակատին վրայ ի՛նչ որ կ'անցնի կը դառնայ, զուա խաղեր պէտք է համարել։ Թանձր վարագոյր մը ձգուած է Հուն գետին երկու եզերքներուն վրայ, բանակները աչքկապուկ կը խաղան, այս մասին Ռուսք Ճաբոնցիներէն վար չեն մնար։ Արդէն Ճաբոնցիք համբաւաւոր լարախաղացի անուն ունին։ Օեամա, Քուրօքի, Նոնթը, հակառակ իրենց քաղաքակրթական ստոյգքին ներկին, առաջին կարգի Դեղինիներ են, իրենց գոյնընկեր Ճինացիներուն ամէն ներքին վարպետութիւնները ունին։ Հիմակ իսկ տակաւին կարելի է բաւական ստուգութեամբ ըսել թէ Ճաբոնական յառաջխաղացութեան դանդաղութեան էական պատճառներէն մին ալ այն է որ Քուրօքի այս անգամ Ռուսերուն կռնակը անցնելու համար թերեւս ա՛յնպիսի պատրաստութիւններ ու կարգադրութիւններ կ'ընէ որոնք մեզի համար մութ են։ Եւրոպացի ռազմագէտները կատարելապէս իրաւունք ունին երբ կը յայտարարեն թէ Մանչուրիոյ պատերազմին ճակատամարտներէն իւրաքանչիւրը զինուորական պատմութեան տարեգրութիւններուն մէջ մասնաւոր յիշատակութեան պիտի արժանանան, ո՛չ օ՛րքան մը ղուած կռիւներուն բազմակրնատ և արիւնոտ նկարագրին հետեւանքով, որքան կռիւներուն ծրագրին հետեւանքով։ Ո՛րպիսի հիանալի վարպետութեամբ Ճաբոնցիք իրենց ձիաւորներուն պակասութիւնը քիչ զգալի կ'ընեն։ Ցաղթութենէն վերջ թշնամին հալածելու և անոր ինքնամփոփութեան ժամանակ չտալու համար այրաւձիի լէգէոններ պէտք են։ Ճաբոնցիք չունին անոնցմէ, և ա՛յս է պատճառը որ գերադանց հետեւակներու չնորհիւ թշնամին ամուր պատերը քակելէ և զանիկա նահանջի պարտաւորելէ վերջ կը սպասեն երկրորդ տեսարանին սկսելու համար, և նոր հարուածը իջեցնելէ առաջ, դարձեալ կը պարտաւորուին հաղարամէկ կարգադրութիւններ ընելու, նո՛յն այրաձիական պակասութիւնը զգալի չընելու համար։

Բայց Բորթ Արթուր... կը դիմանայ, և Ճաբոնցիք զայն գրաւելու նպատակաւ զանազան պայմանաժամեր և յիշատակելի տարեդարձներ որոշելէ վերջ այսօր դարձեալ ո՛ւր որ էին հոն են, թերեւս մեր կարծածէն ա՛լ աւելի հեռի։ Բորթ Արթուրի անկումը անակնկալ մը միայն պէտք է ըլլայ։ Որչափ սպասեցին ա՛յնքան ուշացաւ, և հիմա իրենք ալ Ճաբոնցիք ձանձրացան, և Թօքիոյի մէջ առ այժմ անոր խօսքը անգամ ընել չեն ուզեր։ Այս առթիւ սակայն շահեկան է պարագայ մը յիշեցնել մեր ընթերցողներուն։ Երբ Բորթ Արթուր պաշարուեցաւ Ճաբոնցիներէն, անգլիական թերթերը սկսան միաբերան յայտարարել թէ բերդաքաղաքը երրորդական կարեւորութիւն մը միայն ունի, Ռուսք ժամանակին խիստ ամաչպարանքով ամրացուցին զայն, բերդերը տակաւ են, Զինացիներուն օգնութիւնը հասնելու համար։ Ճաբոնցիք մանաւանդ արտաքին հողապատնէշները խեղճ ողորմելի բաներ են, նոր թնդանօթներուն կրակին չեն դիմանար, և.ն. և.ն.։ Բայց նոյն իսկ այդ արտաքին հողապատնէշներուն առջեւ էր որ Ճաբոնցիք սոսկալի զոհեր տուին. ո՛ւր մնաց հիմա անգլիացի բերդագէտ ձեռնհասներուն կարծիքը, ըսել է՝ մոռէն չուսումնասիրած՝ լոկ ենթադրութիւններու վրայ հաստատեցին իրենց կարծիքները, ճիշդ այնպիսի ուսուցչի մը կամ գրագէտի մը նման, որ իր աշխատութեան նեղ խուցին մէջ քանի մը կարդ իմաստասիրական կամ քերթողական գիրքեր կարդալէ վերջ կը սկսի ա՛յս յաւակնութիւնը ունենալ թէ ի՛նք միայն իմաստասէր է կամ գրագէտ, և առանց միջավայրը, իր խուցէն դուրս աշխարհը ուսումնասիրելու՝ անտանելի յաւակնութեան հովեր կ'առնէ։ Նմանապէս անգլիացի մասնագէտներ կ'երեւի թէ իրենց Շըմիձէին մօտ տաքուկ տեղը նստած, Զինացիներու օրերէն մնացած աշխարհացոյց քարէս մըն ալ աչքի առջեւ պարզած, դատաստան ըրին Բորթ Արթուրի ամրութիւններուն որակին ու քանակին վրայ միանդամայն։ Մարդիկը չենքով չնորհքով առաջնակարգ բերդաքաղաքի մը վերածեր են Բորթ Արթուրը, ասոր բնաւ ըսելիք չկայ։ Զինացիներուն օրէն մնացած քաղաքը չէ անիկա, եթէ ա՛յնպէս ըլլար, դիւցազուն պահակազօրքերուն անանձն ընդդիմութիւնը ա՛յս ատենն պիտի չկրնար զրաղեցնել մրջիւնի պէս վիատացող Ճաբոնցիները։ Ամրոցը և բերդը եթէ չդիմանան, արիասիրտն Սթէսսէլ և իր քաջակորով պաշտպանները պիտի չկրնային ա՛յս ատենն դիմանալ։ Ասոր տարակոյս չկայ։ Ալեքսեվի չնորհաշնորհութեան մասին շատ մը աշխատութիւններ տարուեցան, բայց ամէնքն ալ ի դերեւ ելան։ Հիմակ կը հասկցուի թէ բերդաքաղաքին պաշտպանութիւնը կրնայ գերազանց պատճառ մը համարուիլ այն խորունկ համակրութեան զոր Զարին Փոխարքան կը վայելէ Բեթերպուրգի բարձրագոյն շրջանակներուն մէջ։ Որովհետեւ պէտք է գիտնալ թէ Ալեքսեվի վերին հսկողութեան տակ էր որ չենուեցան Բորթ Արթուրի ռուսական ամրութիւնները։ Ռուսք ա՛յնքան խրախուսուած են քաղաքին դիմադրութեան վրայ որ անհաւա աչքով չեն դիտեր Ալեքսեվի մասկ սխալմունքին, ա՛յն է՝ Բորթ Արթուրի նաւահանգստին մէջ գտնուած ռուս մարտանաւերուն գրեթէ անպատրաստ կացութիւնը պատերազմին սկիզբը, Փետր.ի առաջին օրերուն։ Ալեքսեվ հիմա Բորթ Արթուրի դիմադրութիւնը իրեն պարծանք կը համարի, կ'ըսէ թէ ինք իր պարտաւորութիւնը կատարեց տեղւոյն վրայ կանուխէն հարկ եղած պատրաստութիւններ տեսնելով, և քաղաքը անառիկ վիճակի մը վերածելով, բայց մինչեւ մէ՛կ ասաթիան ինք կրնայ պատասխանատու համարուիլ նաւատորմին յոռի կացութեան, քանի որ անոր մասին կարելի չէր բուն տեղւոյն վրայ ամէն տեսակ պատրաստութիւններ ընելու, ինք ժամանակին նաւատորմին պէտքերը չեշտած էր հարկ եղած տեղերը։ Եւ զարմանալի է որ Ալեքսեվ ամէնէն աւելի կը պաշտպանուի Բեթերպուրգի ծովային նախարարութեան կողմէ, որ կրնայ շատ մօտէն գիտցած ըլլալ անոր տարած աշխատութիւնները Բորթ Արթուրի արդի վիճակին համար։

Մեծն Բրիտանիա իր արտաքին գործոց նախարարին բերնով պաշտօնապէս յայտարարեց թէ կառավարութեան մտքէն չանցներ բնաւ միջնորդել այս Պատերազմին ինչպէս մեր ընթերցողները տեսան Մանչուսէի Գ. առաւօտեան թերթին մէջ։ Գերմանիայէն վերջ Անգլիա այսպէս կը խուսափի ոևէ միջնորդական ձեռնարկէ։ Արդէն կ'ըսէինք թէ ռուսեւճաքնական պատերազմը պատերազմիկներէն մէկուն պարտութեամբը կամ յաղթութեամբը միայն կրնայ վերջ գտնել, երրորդները ուրիշ բանի օգտակար չեն կրնար ըլլալ եթէ ոչ՝ ի հարկին դրամական օգնութիւն ներ ընելու, Պատերազմին շարունակութեանը համար։ Ուրեմն տեսակ մը միջնորդութիւն կ'ըլլայ արդէն—դրամով միջնորդութիւն, որով կարելի է պատերազմը շարունակել։ Ռուսիա տակաւին մէ՛կ փոխառութիւն ըրաւ, և Ճաբոնի վարչապետը ինք յայտարարեց թէ, ինչպէս կարդացինք արդէն, Ռուսիա անագին դրամական կարողութիւն ունի, և Ճաբոնցիք մեծ ու անանկնկալ զոհողութիւններու առջեւ պարտաւոր պէտք է գտնուին բաղձալ նպատակին առաջնորդելու համար Պատերազմը։

Արդէն այս պատերազմը ինքնին անակնկալ մը եղաւ, մինչեւ հիմակ տեսնուած արդիւնքներն ալ անակնկալ, թերեւս իր վախճանն ալ նոր անակնկալ մը պիտի ըլլայ։

ԵՐԵՒԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Նայէ Ֆրայէ Բրէսսէ կը հրատարակէ խօսակցութիւն մը զոր 1893 ապրիլ 29ին գերման երեսփոխան մը ունեցաւ Ֆրիտրիխսրուհէի մէջ Պիզմարք իշխանին հետ։ Պիզմարք ըսեր է.—

«Զարը իրաւաբ ետեւէ երեք նամակ ղրկեց Վիլհէլմ կայսր, որոնցմէ հասկցայ թէ Ռուսիա մեր մասին բարեցակամութիւն չունի։ Այդ միջոցին կաշխոյն կը գանուէի, և այդ նամակները խանգարեցին ծովային բաղնիքներս։ Անմիջապէս հեռագրեցի կոմս Անտրաշիի թէ կրնա՞մ տեսնել զինքը. և կոմսը, որուն հետ մտերիմ էի, ո՛չ միայն հաստատական պատասխան տուաւ այլ անմիջապէս ճամբայ ելաւ կաշխոյն գալու, ուր հասաւ օգոստոս 27ին։ Պատմեցի անոր երկաւ կայսրեւուն միջեւ տեղի ունեցած թղթակցութիւնը, և իմ գրած նամակս իմ Օգոստոսափառ Վեհապետիս, և Բարիզի գերման դեսպանին տեղեկագրութիւնները։ Ասոր վրայ ալ հիմնելով իմ կասկածներս, յայտնապէս կարծիքս յայտնեցի թէ մեր մասին Ռուսիոյ անբարեկամութիւնը կը բացատրուէր միմիայն սա՛ ենթադրութեամբ թէ ռուս կայսրութիւնը կ'աշխատի Ֆրանսայի հետ գինակցութեան մը, կամ թէ արդէն վստահ էր անոր վրայ։ Ասոր վրայ պատասխանեց կոմս Անտրաշի. — «Ֆրանքենռուս Զինակցութեան դէմ մէ՛կ հատիկ դեղթափ մը կայ միայն.— Աւստրաւգերման զինակցութիւն մը»։ Հաւանեցայ, և ըսի.— «Այո՛, բայց ի սրտէ կը փափաքիս»։— «Ամենայն ուրախութեամբ և ստուգութեամբ, պատասխանեց, եւ կրնամ խոստանալ որ իմ կայսրս պիտի վաւերացնէ այդպիսի Զինակցութիւն մը։» — «Նոյնը ես իմ Վեհապետիս համար չեմ կրնար ըսել, ըսի, բայորովին վստահ չեմ իր հաւանութեան վրայ, բայց նսա՛ենք հիմա այդպիսի պայմանագրութեան մը ծրագիրը պատրաստենք։»

Այս եղաւ ծագումը Աւստրաւգերման Զինակցութեան, և յետոյ Երրեակ Զինակցութեան։ Խնդրոյն շահեկան կողմը ա՛յն է որ Զինակցութեան առաջին բառը Պիզմարքէն ըղխած չէ, այլ կոմս Անտրաշիէն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՕՔԻՕ ԵՒ ՔՆՔՕՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՕՔԻՕ, Հոկտ. 11.—Ռիւթէր կ'ըսէ.—Այժմ միայն կ'իմացուի թէ ճաբոնական «Հէյէն» զրահակիր յածանաւը Սեպտ. 18ին ընկղմած է, ծիսուն ականի մը զարնուելով։ Իր 311 նաւաստիներէն 42 միայն ազատուած են։

Անգլիական Գործակալութիւնը կ'ըսէ յետոյ.—Կը հաւատան թէ Ռուսերը յարձակողականի սկսան և Հուն—Հօ գետէն անցան։ Զօր. Քուրօքիի վրայ յարձակեցան և ճաբոնական դիրք մը առին, սակայն Ճաբոնցիք ժամանակին իրենց ընդունած մեծ օգնութեանց շնորհիւ, յաջողեցան ետ մղել Ռուսերը և նորէն գրաւել իրենց դիրքը։ Հեռագիրը կը յարէ թէ Ռուսաց յառաջխաղացութիւնը այս կերպով ձախողուած մը կրեց։ Այս կռիւներուն մէջ կորուստները երկուստեք մեծ են։ Այս լուրերը դեռ պաշտօնապէս չեն հաստատուած։

—Ռիւթէրի ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Միքատոն այսօր Ցայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին, յորդորելով զայն համբերութեան և յարատեւութեան։ Ցայտարարութիւնը կ'ըսէ. «Ցարդ մեր դասը յաջողութեամբ պակուեցաւ. բայց անոր վերջնական վճիռը դեռ շատ հեռու է։»

ԽԱՐԳԻՆ.—Ռուս Գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ զրոյցի մը նայելով, Ճաբոնցիք մտադիր են պահեստի երկրորդ բանակ մը կազմել։ Ճաբոնական բանակին ամբողջ զօրաց թիւը այժմ 400000 հոգի կը հաշուուի։ Մուքտէնէ ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցիք օգնական զօրքերու կ'սպասեն, որոնք անմիջապէս յարձակողականի սկսան։

ԼՈՆՏՈՆ, 12.—Լիաօեանկէ կը հեռագրուի թէ ընդհանուր մեծ ճակատամարտ մը սկսած է այժմ Մուքտէնի մօտ, արեւմտեան կողմը։

—Մուքտէնի արեւմտեան կողմը սկսած ճակատամարտին հետեւանքով, զօր. Քուրօքիի բանակը փութով յառաջ կը խաղայ ռուսական դիրքերուն եռին անցնելու համար։

—Զիֆուէ կը հեռագրեր թէ Բորթ Արթուրի դէմ Ճաբոնցիներուն վճռական յարձակումը մօտալուտ է, որուն Թուականը շատ զաղտնի կը պահուի։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Զիֆուէ կը հեռագրուի ռուս հեռագր. Գործակալութեան թէ Ճաբոնցիք Հոկտ. 4ին, 5ին, և 6ին կատաղի յարձակումներ ըրին Բորթ Արթուրի վրայ, քանի մը կէտերէ միանգամայն։ Ներքին ամրութիւնները գրաւելու համար իրենց դիւցազնական ճիգերուն հակառակ, Ճաբոնցիք բոլորովին ետ մղուեցան։ Իրենց կորուստները ահագին են։

— Զօր. Սթէսսէլ կը հեռագրէ Զարին թէ, Հոկտ. 6ին ռուս պահապան զօրքերը դէպի դուրս յարձակում մը ըրին Դալէ ծոցին մօտ, Բորթ Արթուրի նաւահանգիստին արեւելեան կողմը, Բէ-Դու-Շանի և Թաքուշանի լերան միջեւ։ Կատաղի կռիւ մը վերջ Ռուսերը յաջողեցան Ճաբոնցիները վանել այն բլուրներէն զոր անոնք գրաւած էին Դա-Շէ ծոցին վերեւ և վերտին առին այդ դիրքերը։

—Ռուս ընդհ. Սպայակոյտը Մուքտէնէ հեռագիր մը ստացաւ, որ կը հաստատէ թէ ռուսական և ճաբոնական բանակներուն միջեւ Թնդանօթի կռիւ մը սկսած է, Մուքտէնէ 20 քիլոմէթր հեռու։ Ճակատամարտը Հոկտ. 9, կիրակի օրն ի բուն տեւեց։ Ռուսական բանակին աջ թեւն ու կեդրոնը մասնակցեցան ճակատամարտին։ Արագահարուած նոր թնդանօթներ ստացած էին։ Ճաբոնցիք սարսափեցան նահանջել բովանդակ գծին վրայ, և ետ քաշուեցան դէպի հարաւ-արեւելք։

—Ռուսերը կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացումը։ Զօր. Միչենքոյի բանակը, Պանեաբուզէէն անցնելէն ետքը, իր ընթացքը կը շարունակէ դէպի հարաւ։ Ընդհանուր եէնթայի հանքերը պիտի հանի։

ՊԵԿԻՐԱՏ.— Զարը հեռագրով մը շնորհաւորեց Բեթէր թագաւորին օծումը։ Այս իրողութիւնը շատ լաւ ապաւորութիւն մը առաջ բերաւ Սերպիոյ մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Եվմասոյցի յանձնաժողովը վերսկսաւ իր աշխատութիւնները։

—Սանդիկոյէ կը հեռագրուի թէ Քիլիի դեսպանը հրաժարեցաւ։— Սանդիկոյի մէջ չինուող մեծ չէնք մը փլաւ։ 60 հոգի մեռան և 90 հոգի վիրաւորուեցան։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կայսրութեան Պանքան իր զեղչի սակը բարձրացուց 5%ի, իսկ Լոնդոնի սակը բարձրացաւ 6%ի։

ԲԼԷՇԹՍ. — Երէկ Երեսփ. ժողովը վերսկսաւ իր աշխատութիւնները։ Վարչապետը ծանոյց թէ ի մօտոյ ժողովը պիտի հրաւիրէ յանձնաժողով մը անուանելու, ներքին կանոնագիրը փոփոխելու նպատակաւ, եվմասոյցին ուսու զինուորագրման օրէնքին քննութեան փութացումը հաստատելու համար, ամէն խափանարար ձեռնարկ անկարելի դարձնելու յարմար միջոցներով։ Մ. Մ. Քօլոթ և Բոլօնեի ազդուապէս մերժեցին վարչապետին ծրագիրը, յայտարարելով թէ արդի կանոնագիրը կը բաւէ ամէն օրէնքի քննութիւնը փութացնելու և ժողովին ազդեցութիւնը պահպանելու։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ոստիկանութիւնը ձերբակալման հրամանագիր մը հանեց բամպակի գործարանատէր Թասսիկի դէմ, որ Ամերիկա փախած է իր սրուսիին հետ, իր յանձնառութիւններ չկատարելու համար։ Մնանկութիւնը 3 միլիոն քորոն է։ Պահանջատէրներուն հետ կարգադրութիւն մը հաւանական կը նկատուի։

—Խորհրդաւոր պայմաններու տակ գործուած սոսկալի սպանութիւն մը եղաւ հանուեցաւ։ Ոճրին զոհը նախկին թաղապետական խորհրդական մըն է, Սիքօրա անուն, 75 տարեկան և մեծահարուստ։ Ուրեք օր առաջ սպանուած է Ալլէսի անուն ամուսնացեալ կնոջ մը կողմէ, իր բնակարանին մէջ։ Ոճիրը գործուելէ վերջ, մարմինը կտրուած և պարկի մը մէջ դրուած է։ Մարդասպանը կամ մարդասպանները փախած են։ Մարմինը երէկ գտնուեցաւ։

—Բիլվցի միլիոնատէր մը, Լազար Պրոցքի, որ Ռուսիոյ ամէնէն հարուստ շաքարի զտարանատէրն է, մեռաւ Պալի մէջ, ուր օգտափոխութեան գացած էր։ Հանգուցեալը շաքարի 21 գործարան ունէր և երեսուն միլիոն ռուբլի կը Թողու։

ՆԱՊՈԼԻ.—Լուր կայ թէ Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին մեծ մասը Գիբրալթարէ պիտի դանուի, Վիքտոր-Էմմանուէլ Գ. նոր թագաւորին ծով իջուցուելուն առթիւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱՎՈՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս.

ՊՕԼՍՈՅ ՄԷՋ

Այսն. Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր ևս տեսակցութիւն մը կ'ունենայ Ս. Կաթողիկոսին հետ Կիլիկիոյ Վիճակին վարչական և եկեղեցական խնդիրներով զբաղելու համար։

*** Ն. Ս. Օծութիւն երէկ զբաղեցաւ Կիլիկիոյ եկեղեցական և կրթական կարգ մը գործերու կարգադրութեամբ։

*** Ս. Կաթողիկոսը այսօր շնորհակալութեան քառթեր կը ղրկէ ամէն անոնց որոնք թէ՛ Պոլսոյ մէջ անձամբ և թէ՛ գաւառներէն հեռագիրներով շնորհաւորած էին Ն. Ս. Օծութեան գալուստը և կայս. շնորհաց արժանանալը։

*** Ն. Ս. Օծութեան երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուին Պալքան ապահովագրական Ընկերութեան Տնօրէն Արշակ էֆ. Ունճեան, Լա Նիւ Եորք ապահովագրական Ընկերութեան քէնիչ-պաստիրակ Արշակ էֆ. Կիւրեղեան, Արամ էֆ. Գարամանեան, Մահակ էֆ. Խանճեան, և ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ։

*** Ս. Կաթողիկոսին յատուկ լուրին մէջ երէկ Պէյոլուի վաճառականներէն Գարամ էֆ. Գարամանի համար «Այցելած է Ս. Կաթողիկոսին» գրուած էր։ Փոխանակ «Հեռագրաւ շնորհաւորած էր» ըսուելու։

ՍԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ զումարուեցաւ երէկ առաւ. Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան և Սեթեան ու Սանտալճեան աւագ քահանաները. Տիգրան Եուսուֆեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան և Մկրտիչ Ասատեան էֆ.ները։ Ժողովը զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, երէկ, Խառն Ժողովէն վերջ, ընկերակցութեամբ Թէլեան և Խաչատուրեան էֆ.ներու Խասգիւղ գնաց և Գալֆայեան օրբանոցը այցելեց։

ՎԱՌՆԱՑԻ Տ. Սարգիս քհ. Ղարիպանը, որ ասկէ առաջ Սիլիսթրէ գացած էր քահանայի մը օծման հանգէսը կատարելու համար և վերադարձած էր Վառնա, այս անգամ դարձեալ Սիլիսթրէ գացած և վերակազմած է տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը և վարժարանին հոգաբարձութիւնը։ Տեղւոյն վարժարանն ալ վերաբացուած է։ Թաղ. Խորհուրդը որոշած է նաեւ եկեղեցւոյ շրջափակը շինել, ինչպէս նաև Թաղ. Խորհրդարանը։ Քահանայի և ժամկոչի սենեակներ ալ պիտի պիտի շինուին, որոնք ասկէ առաջ գոյութիւն չունին եղեր։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ Թաղ. Խորհրդոյ առաջնորդ Մաթիոս էֆ. Արզումանեան, որ երեքշաբթի օր մայրաքաղաքս եկած էր Պանարմայէ, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց և Վիճակին կրթ. և եկեղեց. գործոց վրայ պէտք եկած տեղեկութիւնները հաղորդեց։ Արզումանեան էֆ. երէկ այցելութիւն տուաւ նաև Ն. Ս. Օծութեան, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին ուր սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ յետոյ էֆ.ին։

ՊԱՂԱԹԻ Աղքատախնամին մէկ ասրուան պայմանաժամը լրացած ըլլալով, տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին մատուցած է իր հրաժարագրին հետ նաև իր հաշուետուութիւն-տեղեկագիրը։

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդարանէն Պատրիարքարան ղրկուած է 50 օսմ. ոսկի, ի հայիւ առաջնորդական Պէրթի ծախուց. Մուքթարի տուրքին և Գաւառ. Ժողովոյ ընտրութիւնը հաստատող Պատրիարքական Կոնդակին։

ԱԶԱԶՈՒՐԿ Թաղէոս պատուելի օր ասրէէ մը աւելի է որ Պոլիս կը գտնուէր, այսօր Գալատիոյ և Կեսարիոյ ճամբով կը մեկնի իր ծննդավայրը Սեբաստիա։ Քաջալայտ ենք որ Սեբաստիոյ կրթական հաստատութիւնը անդորր ծերութիւն մը կ'ապահովէ իր վաղեմի կրթական աշխատաւորին որ կէս դարու շրջանի մը մէջ կեանք մաշեցուցած և հարիւրաւոր աշակերտներ հասցուցած է։ Այս կէսը անոր համար կը շեշտենք մանաւանդ որ ծերունազարդ պատուելին մեր բոլոր ուսուցիչներուն պէս չէ կրցած հարստութիւն մը դիզել, անոր գործ օրերուն մէջ անոր հասոյթովը ապրելու համար։ Անոր դիզած հարստութիւնը բարոյական է սրմէ երախտաւորուող աշակերտներուն կ'իյնայ հիմա նիւթապէս փոխարինել իրենց վաղեմի ուսուցչի երախտիքներուն։ Քաջալայտ ենք նաեւ որ ճամբուն վրայ հանդիպած ամէն քաղաքները, Գալատիա, Կեսարիա և այլն, իրենց կրթասիրական զգացումները իրապէս կ'ապացուցանեն, դիւրացնելով պատուելիին ուղեւորութիւնը ու հանգստաւէտութիւնը։ Բարի երթ կը մաղթենք։

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ Խնամակալութիւնը և մայրը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ Պօղոս էֆ. Ալպոյաճեանի Օր. Մանկիկ Քանեանի ամուսնութեան առթիւ, իր կնքահայրը Արշակ էֆ. Ալպոյաճեան և իր մայրը (կնքամայր) փոխան հարսանեկան մասերու զարդարանքի, 2 օսմ. ոսկի նուիրեցին որբուհիներուն։

— Բարեաէր ոմն իր անդրանիկ որդւոյն ծննդեան առթիւ նուիրած է 2, և Տեար Մկրտիչ Մօսկոֆեան (ի Նիկոմիդիա) իր որդւոյն ամուսնութեան առթիւ 1 օսմ. ոսկի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Վահրամ էֆ. Տէր Ներսէսեանի Օր. Նեկտար Ալաթճեանի հետ ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցին Տեարք Յովհաննէս և Եղբարք Յ. Հանէսեան։

Օր. Երանեակ Խ. Կիւմիւշեանի Լեւոն էֆ. Նչատանճեանի հետ ամուսնութեանը առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցին Տէր և Տիկին Նշան էֆ. Տիզվենեան։

— Հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Թոգաթեանի յուշարկութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Բանդիկեան Եղբարք։ Նախորդէն 17,287, ընդհ. գումար 17,395 ղրուշ։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ Բաղոքական Հայրենեկեղեցիին քարոզիչ Պատ. Ս. Պ. Մանուկեան և նոյն ժողովուրդի Ազգապետ Ղ. Ե. Քանչիլեան էֆ., որոնք քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէին, Բ. առաւօտ Պարտիզակ վերադարձան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մայրաքաղաքիս շատ մը բժիշկներու կողմէ, առանց ոեւէ արդիւնք մը ձեռք բերելու։ Վայրապար ենթարկուելէ ետք վիրաբուժական գործողութիւններու, ճարահատ դիմեցի մեր Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցը, ուր վիրաբուժապետ Տօքթ. Զարդարեան էֆ.ի և անոր օգնական Տօքթ. Իփլիքճեան էֆ.ի ճարտար և անօրինակ դարմանումներուն շնորհիւ, խիստ յաջող գործողութեան մը ենթարկուեցայ ու հիմա կատարելապէս ապաքինած, պարտք կը համարիմ խորին շնորհակալութիւնս մատուցանել վերոյիշեալ Տօքթէօռներուն։

ՆԱՇԻՏ ԴԸԼԸՃՃԵԱՆ

"ՄԱՆԶՈՒՄ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 78

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

Ց. ԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԼԷ.

ԴԺՈՒԱՐԻՆ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Միքօ ցնցուեցաւ։ Յետոյ, ինքզինքը զսպելով, ըսաւ հեգնական շեշտով մը,

—Բոլոր հագուստներս և մինչեւ կօշիկներս խուզարկելէ ետքը, Ֆիֆի ինք անձամբ փնտռեց մեր գտնուած սենեկին ամէն անկիւնները, և ասիկա տակաւին չի բաւեր համոզում գոյացընելու համար։

—Ի՞նչպէս կ'ըլլայ չեմ գիտեր, պատասխանեց Ֆիֆի, բայց գրաւ կը դնեմ որ ասիկա այն նամակն է զոր գրպանէն դուրս հանելը տեսայ։

—Ուրեմն հոսկէ ղրկեցի, առանց մէկուն ուշադրութիւնը գրաւելու, ըսաւ Միքօ։ Ուրիշ բացատրութիւն չեմ տեսներ։

—Այս ամէնը պիտի լուսաբանուի, Միքօ, պոռաց Սուֆլար, և այն ատեն զգուշացիր։ Այսչափ կ'ըսեմ։

Միքօ, Ալիէդի յայտնութեան վրայ, զգալով թէ կորսուած էր եթէ նամակը իր վրայ գտնուէր, յաջողած էր աթոռին յարդերուն մէջ խոթել այդ նամակը, առանց թեւը կամ ձեռքը շարժելու, մատները միայն գործածելով։

—Մինչեւ որ այս գաղտնիքը բացատրուի, ըսաւ Ֆիֆի, պէտք է որ Միքօ Սուֆլարի տեղը բռնէ հոս, որպէս զի Միլօրա միշտ երեք գլուխ տեսնէ։

—Կուգամ, ըսաւ Միքօ և Ֆիֆիի յանձնարարութեան վրայ Սուֆլարի գլխարկը դրաւ և եկաւ նստաւ ստահակին ու Լաժէին միջեւ։

Այս վերջինը ցնցուեցաւ յանկարծ։

—Ի՞նչ ունիս, հօրեղբայր, հարցուց Ֆիֆի Վօլար։

—Կայծակ, պոռաց Լաժ, Միլօրա այս կողմը կը նայի, և չատ անհանգիստ եմ։ Չեմ ուզեր հոս կենալ։

—Աղէկ, քաշուինք և Միլօրա խաղոյն պիտի վազէ։ Գործիդ կուգա՞յ։

—Պէտք է սակայն որ ի վերջոյ քաշուինք։ Այն ատեն։

—Այն ատեն կը տեսնուինք։ Մինչ Ֆիֆի պահեստի գաղափար մը չունի՞ միշտ։

—Ահաւասի՛կ, պոռաց Սուֆլար։

—Տակաւին հեռի ըլլալու են, ըսաւ Միքօ։

—Այո՛, և հոսկէ կը տեսնեմ որ իրենց ճամբան կարուած է փողոցներով։ պատերով, ցանկերով, որոնք կը պարտաւորեն զիրենք հազար չրջաններ ընելու։

—Ճշդիւ անո՞նք են, հարցուց Ֆիֆի։

—Անկարելի է սխալիլ։

—Քանի՞ հոգի են։

—Չորս։ Բայց սա երգէոնակիրը պողպատեայ կազմուածք մը ունենալու է։ Ինք է որ առաջէն կը քալէ, և այնպիսի արագ քայլով մը որ կարծես թէ ուսերուն վրայ թեւեր ունի։

—Որչափ ժամանակ պէտք է Մ... հասնելու համար, հարցուց, գեղանին Ալիէդ։

—Տասն վայրկեան։

—Այդչափ ժամանակը կը բաւէ որ ամենքս մէկ փախչինք։

—Այո՛, բայց վիճաբանութիւն վարանում չուզեր։ Որոշուա՞ծ է։

—Այո՛, պատասխանեցին բոլոր շարագործները միաբերան։

—Պատուհանները մարդ չկա՞յ, հարցուց Ֆիֆի։

—Ո՛չ։

—Անցո՞րդ։

—Կատու մը իսկ չկայ։

—Ուր պիտի ցատկենք։

—Փողոցի մը մէջ որուն մէջ ու ձախ կողմերը պատեր կան։

—Անկէ՞ անդին։

—Ձախ կողմը ցորենի և վարսակի արտեր, աջ կողմը՝ փողոցներ խրճիթներ են։

—Աղէկ հասկնանք։

—Իրիկունը ամէնքս ալ Սուֆլարին տունը հաւաքուինք, ըսաւ Ֆիֆի։

Սուֆլար վար ցատկեց և Քանդէլի ըսաւ.

—Շուտ, կերպասի երկու կտոր կապէ առաջին յարկի պատուհանին։

—Բառ մը ալ, ըսաւ Ֆիֆի, առանց երդիքէն ասդին գալու։ Եթէ պատուհանէն մեր վար իջնելը տեսնեն, ի՞նչ ընելու է, կենալո՞ւ թէ շարունակելու է։

—Տեսնենք, ըսաւ Սուֆլար։

Եւ Ալիէդի ու Լա Վալարի դառնալով,

—Նախ կինոերէն սկսինք, եկէք, ըսաւ։

Երեքն ալ խոյացան դէպի տանդուղը։ Միքօյի, Լըսաժի և Ֆիֆի Վօլարի գլուխները տակաւին երդիքին առջեւ էին։

ԼԸ

ՖԻՖԻ ՎՕԼԱՐ

Միլօրա կապելային առջեւ էր իր երեք մարդերովը։ Մին այն էր որ գինովի դերը խաղացած էր։ Միւսը Պերդօնն էր և երրորդը Բասդրօն։ Շագանակենին տակը նստելով, ուզած էին գինի խմել, բայց առաջին ումպն առնելով, գինի խմելէ ետ կեցան և ջուր ուզած էին։

Ջուրը տաք էր ըստ աւանդական սովորութեան փակցին, ուր ամէն միջոցով կը ջանան զզուեցնել յաճախորդները, որպէս զի գինի խմեն, բայց ոստիկանները գինիէն նախապատուութիւնը տաք ջուրը։ Մինչ Մուլէն և իր մարդիկը կը յառաջանային չարագործները յանկարծակիի բերելու և անոնց նահանջը կտրելու համար, Միլօրա որոշած էր հարցաքննել Շանբընուան և գինեպանը։ Բայց միւնոյն ատեն ուշադիր ակնարկով մը կը դիտէր երդիքին առջեւ խմբուած երեք գլուխները, որոնց մէջ նախ կարծեց ճանչնալ Սուֆլարը, յետոյ այն մարդը որ յանդգնութիւն ունեցած էր փողոցին մէջտեղը պառկիլ Միլօրայի մարդոց շարժումները դիտելու համար։

—Պէրդօն, պիտի հարցաքննեմ Շանբընուան ըսաւ։ Այն միջոցին, յոյսս ձեր վրայ է, կ'իմանա՞ք, յոյսս բացարձակապէս ձեր վրայ է սա երեք գլուխները դիտելու համար միշտ։

—Վստահ եղիք վրաս Միլօրա, ակնարկս երբեք պիտի չհեռացնեմ երդիքէն։

(Շարունակելի)

ՊԱՆԶՈՒՄԻ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՔՆԵՔ

ՕԱԿՈԲԻԿ, որդի երկթագործ Մկրտիչ աղա Տէր-Ներսէսեանի։ Կնքահայր՝ Արթին աղա Շեխեան, Պարտիզակի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ։

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մալիյէ Նէզարէթը ճէլիլէսի բուսումաթ էմինի աէվլէթլու Նազիֆ փաշա հազրէթլերինէ։

Բուսումաթ էմանէթը ճէլիլէսի Շուբայը Տէվլէթ միլքիյէ տարէսի ազասընտան տէվլէթլու Հաւան Ֆէհմի փաշա հազրէթլերինէ։

Շուբայը Տէվլէթ միլքիյէ տարէսի ազալբը մալիյէ նազրը ասպրգ տէվլէթլու Բէյտ փաշա հազրէթլերինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տր։

* * *

Մէճլիսը Մալիյէ ազասընտան աէվայիրը մերքէզիյէ մալիյէ միւֆէթթիշի աթաւէֆէթու Զիյա պէյ, էֆէնտի հազրէթլերինէ թէրֆիէն Պալա։

Ղալաթա էմթասյը էճենէպիյէ կէօմրիւկի բաքէթ շիւպէսի միւտիրի սասաւէթլու Սաքիպ պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ թէրֆիէն ռիւթպէի Ուլա սընֆը էվվէլի թէվճիհ պույրուլմուշ տր։

ՆԸՇԱՆ

Խբաէմաթը մէմուռէհլերինէ մէպնի Տուլյանը Ուսմանիյէ ուսմուրը հուգուգիյէ միւտիրի Տիրան էֆէնտիյէ իւշինճիւ ռիւթպէէն Օսմանի, վէ Թուզ շիւպէսի միւտիրի Մ. Թրօլայա ռիւթպէի մէկզիւրէսէն Մէճիտի նշանը զինշանլարը իհսան պույրուլմուշ տր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ. — Բ. Դրան յանձնուեցաւ Վեհ. Սուլթանին մէկ ինքնագիր նամակը Պիոս Ժ. Պապին ուղղուած։ Այս նամակը որ Արտաքին գործոց Նախարարութեան միջոցաւ Վատիկան պիտի ղրկուի, պատասխանն է այն նամակին որով Պապը իր ընտրութիւնը ծանուցած էր Վեհ. Սուլթանին։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Գրեցինք թէ Կայս. Կառավարութիւնը ֆրանսական Քրէօզօ նաւարանին պիտի յանձնարարէ չորս առաջնակարգ թորփիլանաւեր։ Շինութեանց բանակցութիւնները վերջ գտած ըլլալով, պայմանագիրները ստորագրուեցան։ Այս թորփիլանաւերը պիտի շինուին ֆրանսական նաւատորմին նոր թորփիլանաւերուն ոճով և պիտի ունենան 135 անգլիական ոտք երկայնութիւն, 15 լայնութիւն, 97 թօնս տարողութիւն, մէկ ծխնելոյզ, երկու կայմ, 28 մղոն ժամական արագութիւն, և երկու արագահարուած թնդանօթ, նաեւ ելեկտրական ցոլացուցիչներ։ Շինութիւնները պիտի աւարտին տարիէ մը։ Իւրաքանչիւր մարանու պիտի արժէ 22,800 ոսկի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Շուէյտ Նորվեկիոյ կառավարութիւնը «Բեւեռական Ասող» պատանդանին Ա. կարգը տուաւ Մաքսային Խորհուրդին նախագահ Սիւրէյա պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց անոր գործածութիւնը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. հիւպատոս Մ. Սալիմպէրկօ երէկ Իտալիա մեկնեցաւ արձակուրդով։

«ԱՄԷՐԻՔՕ-ՎԷՍԲՈՒՉՋԻ» իտալական դպրոց-մարտանաւը Պէրութ ժամանեց։ Նաւին մէջ կը գտնուի ճենովայի դուքսին որդին և Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին եղբօրորդին իշխան Ֆէրտինանտ, որ գործնական ուսումնասիրութեանց ուղեւորութիւն մը կը կատարէ։ Դպրոց-նաւը հանկէց Պիրէոն պիտի երթայ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷՆ.— Շիրքէթի Խայրիէի Վարչական Խորհուրդը վերին Վասփորի գիծին համար որոշեց չորս նոր չոգենաւեր շինել տալ անգլիական գործարաններու մէջ։ 47 և 48 թիւ չոգենաւերուն ձեւովը պիտի ըլլան, անունները եռեւէն, բայց ասոնցմէ աւելի մեծ, այսինքն 130 ոտք երկայն և 30 ոտք լայն։ Ելեկտրական լոյսով պիտի լուսաւորուին և կամաւորումը գեղեցիկ պիտի ըլլայ։ Այս չոգենաւերը պիտի յանձնուին յառաջիկայ Ապրիլին։

—Գալաթայի և Սիրքէճիի միջեւ օրական երթեւեկներ պիտի կատարուին այսօրուընէ սկսեալ։ Գալաթայէն՝ առտուան ժամը 1էն սկսելով մինչեւ 5, կէս ժամը անգամ մը և յետոյ իրիկուան ժամը 9.15էն մինչեւ 12.15 դարձեալ կէս ժամը մէկ անգամ։ Սիրքէճիէն ալ առտուան ժամը 12.45էն մինչեւ 4.45 կէս ժամը մէկ անգամ և իրիկուանները ժամը 9էն մինչեւ 12 կէս ժամը մէկ անգամ շոգենաւ պիտի երթեւեկէ։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ.— Պոլսոյ նամակատան մէջ խնայողական սնտուկ մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրուեցաւ, ինչպէս կայ Եւրոպայի Թղթատարատուներուն մէջ։ Ժողովուրդը 5 ղրշ.էն մինչեւ 2000 ղրշ.ի դումարներ պիտի կրնայ տալ Սնտուկին, որ տոկոսով պիտի ընդունի զանոնք։ Երբ Պոլսոյ մէջ յաջողի այս գրութիւնը, պիտի ընդհանրացուի նաև օսմ. ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՆԻԱՑԻՆ ընդհ. անօրէն Մ. Տէֆէս, որ Բարիզ կը գտնուէր, այսօր Պոլիս կը հասնի Արեւել. ճեպընթացով։

ԹՈՒԱԽՏԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ.—Ցուսնոյ Պատրիարքարանը յանձնաժողով մը կազմեց, որ պիտի զբաղի Մաքրոկօրտաթօ ընտանիքին շինել տալիք թաքստեան ապաքինարանին տեղին ընտրութեան և այլ խնդրով։ Հաւանական է որ Եէտի Գուլէի պարիսպէն դուրս, Հիւանդանոցին շրջակայ մէկ գեղեցիր յարմար դառնայ։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՆՈՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ. — Վիլհէլմ կայսեր հօրը՝ Ֆրէտերիք կայսեր ի յիշատակ Պերլինի մէջ շինուած նոր թանգարանին բացման հանդէսին պատուիրակ ղրկելու համար Գերմանիոյ Կառավարութիւնը հրաւէր ղրկեց կայս. Կառավարութեան։ Այս առթիւ պատուիրակ կարգուեցաւ Արքունի Թնդանօթարանին փոքրարկութեանց ճիւղին դերձակապետ Մահմատ Շեվքէթ փաշա։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.—Իսլամաց նուիրական վայրերուն մէջ առողջապահիկ միջոցներ ի գործ պիտի դրուին։ Մասնաւորաբար Մէքքէի ջուր հայթայթող ակերուն և Մենային աւազաններուն վրայ պիտի գոցուի։ Նաւպոյի և Ճիտտէի մէջ զոյգ մեքենաներ պիտի դրուին մաքուր ջուր հայթայթելու համար։ Այս նպատակով 3000 ոսկի յատկացուեցաւ։ 500,000 ղրուշ ալ տրամադրելի եղաւ Հիճազ երթալիք առողջապահիկ յանձնաժողովին։

ՌՆՈՒԹԻՒՆ. — Անտառներու և երկրագործական նախարարութեան քննիչներէն Կարապետ էֆ. Էսկիշէհիր գնաց քննելու համար ծովափրսուրի հանքերուն և պետական անտառներուն գործառնութիւնները և կարգ մը պաշտօնեաներու վերագրուած զեղծումները։

ՍԷԼԱՆԻԿԷ կը գրեն թէ իտալական վարժարանին համար նոր չէնք մը պիտի շինուի։ Այս նպատակաւ պիտի գործածուի Ալլաթինին և Մօսխանայի կողմէ Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանին ծննդեան առթիւ նուիրուած գումարները։

ՏԻԱՐՊԷԿԻՐԻ մէջ այս տարի ալ երկրագործական և արհեստական ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպուի և ձիարշաւ մը պիտի կատարուի։

—Աղէկ, քաշուինք և Միլօրա խաղոյն պիտի վազէ։ Գործիդ կուգա՞յ։

—Պէտք է սակայն որ ի վերջոյ քաշուինք։ Այն ատեն։

—Այն ատեն կը տեսնուինք։ Մինչ Ֆիֆի պահեստի գաղափար մը չունի՞ միշտ։

—Ահաւասի՛կ, պոռաց Սուֆլար։

—Տակաւին հեռի ըլլալու են, ըսաւ Միքօ։

—Այո՛, և հոսկէ կը տեսնեմ որ իրենց ճամբան կարուած է փողոցներով։ պատերով, ցանկերով, որոնք կը պարտաւորեն զիրենք հազար չրջաններ ընելու։

—Ճշդիւ անո՞նք են, հարցուց Ֆիֆի։

—Անկարելի է սխալիլ։

—Քանի՞ հոգի են։

—Չորս։ Բայց սա երգէոնակիրը պողպատեայ կազմուածք մը ունենալու է։ Ինք է որ առաջէն կը քալէ, և այնպիսի արագ քայլով մը որ կարծես թէ ուսերուն վրայ թեւեր ունի։

—Որչափ ժամանակ պէտք է Մ... հասնելու համար, հարցուց, գեղանին Ալիէդ։

—Տասն վայրկեան։

—Այդչափ ժամանակը կը բաւէ որ ամենքս մէկ փախչինք։

—Այո՛, բայց վիճաբանութիւն վարանում չուզեր։ Որոշուա՞ծ է։

—Այո՛, պատասխանեցին բոլոր չարագործները միաբերան։

—Պատուհանները մարդ չկա՞յ, հարցուց Ֆիֆի։

—Ո՛չ։

—Անցո՞րդ։

—Կատու մը իսկ չկայ։

—Ուր պիտի ցատկենք։

—Փողոցի մը մէջ որուն մէջ ու ձախ կողմերը պատեր կան։

—Անկէ՞ անդին։

—Ձախ կողմը ցորենի և վարսակի արտեր, աջ կողմը՝ փողոցներ խրճիթներ են։

—Աղէկ հասկնանք։

—Իրիկունը ամէնքս ալ Սուֆլարին տունը հաւաքուինք, ըսաւ Ֆիֆի։

Սուֆլար վար ցատկեց և Քանդէլի ըսաւ.

—Շուտ, կերպասի երկու կտոր կապէ առաջին յարկի պատուհանին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ. — Բարիզէն մասնաւոր հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Օրթզարի Պաք վաճառատան Բարիզի հասարակութեան մէջ հրդեհ մը ծագելով արած է պիւռօ ար քօնէյլ մը։ Կ'ըսուի թէ ապրանքները ապահովագրուած են։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Մուշի նախագահ ատեանը 15 տարի թիապարտութեան դատապարտած էր Հավատոր գիւղացի Օհան Սարգիսեանը որ նոյն գիւղացի Պողոս Մարտիրոսեանը սպաննած էր։ Այս վճիռը վաւերացուեցաւ Պոլսոյ վճռաբեկ ատեանին կողմէ։

— Շաբաթ մը բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Նպարավաճառ Աղէքսանտրոս, որ սպասաւոր Գրիգորը ծեծած էր։

ՇՈՒԹԵՆԱՒԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Սեպտեմբեր 18ին Պոլսէն Սեւ Ծով մեկնող Լոյտի Աօիլլ չոգենաւին ամբարտոցէն հրդեհ ծագեցաւ, երբ չոգենաւը Սամսոնի և Իւնիյայի միջեւ կը գտնուէր։ Շոգենաւը այս երկու տեղերէն հասարակաց հեռու գտնուելով նաւապետը կը չփոթի, մինչ հրդեհը տակաւ կ'ընդարձակուի։ Ահ ու սարսափը ինկաւ վերջապէս ուղեւորներուն մէջ։ Նաւապետը չոգենաւը մերթ Սամսոն և մերթ Իւնիյա կը դարձնէր իրար անցած։ Բարեբաղդաբար ճամբորդներէն գինեւորական մը, Տաքթ. Ֆուատ Մուխթար պէյ որ պաղարիւնութիւնը պահած էր, քաջալերեց նաւագները որոնք ջրհանները միջոցով հրդեհը մարեցին։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՑ.—Սելանիկէ կը գրեն թէ անգլիական Լօյտ չոգենաւը, որ 3500 թօնս տարողութիւն ունի, անցեալ կիրակի նաւահանգիստ մտած ատեն զարնուեցաւ կոհակարգել քարափին և ծանրապէս վնասուեցաւ։ Հակառակ մթութեան նաւապետը կրցաւ նաւը մտցնել ներքին նաւահանգիստ։ Վնասները 45,000 ֆր. կը գնահատուին։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Առջի գիշեր գողեր մտան Վերին Վասփորի Սթէնիա գիւղին մէջ ուսն մը և 10,000 ղր. արժէքով իրեղէններ վերցուցին։

—Էրէնքէօյի մէջ, կայս. թիկնապահ Արիֆ փաշայի քէօշկէն կարեւոր գողութիւն մը գործուեցաւ։ Կասկածի վրայ, սպասաւոր մը՝ Հիւսէին ձերբակալուեցաւ։

ԱՐԿԱՆԵՆԵՐ.—Եէսի Գուլէի կողմը Բաղլը Զէշմէի մէջ, Յակոբ անուն Հայու մը կինը՝ Հայկանոյշ տան ջրհորէն ջուր քաշած ատեն մէջը ինկաւ, բայց անմիջական օգնութիւններով ազատեցաւ, քանի մը կողմէն վիրաւորուած։

—Գալաթիոյ Գուլ-Տիւիի կողմը նպարավաճառ Ֆիլիբի 8 տարու աղջիկը Բաւլինա, լամբարով պարուած ատեն, բանէ մը վախնալով լամբարը ձեռքէն ձգեց և քարիւղը կրակ առնելով աղջկան հագուստները բռնկեցան։ Աղջկան աղաղակներէն անեցիները օգնութեան փութացին և ազատեցին զայն ձեռքերը, վիզը ու երեսը այրած վիճակի մէջ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Վ ԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկ գիշեր ուս ատեն հեռագրական գործակալութեանց կոյսէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 12 Հոկտ.—Պալքիկի նաւատորմէն քառասուն երկու մարդանաւեր Ռէվալէն Լիպաւ մեկնեցան այսօր։

—Բորթ Արթուրի ռուս զօրախումբերը նպաստաւոր ելք մը ունեցան Անոնք ետ մղեցին ճարտնական յարձակումները և գրաւեցին տասը Հոչինա թնդանօթներ։

—Զօր. Քուրոքթքին Բէթերսպուրկ կը հեռագրէ թէ հրետազօրաց սաստիկ պայքար մը սկսած է Մուքթէնի հարաւակողմէն երեսուն վերստ անդին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիոյէ կը տեղեկացնեն թէ ճարտնական կառավարութիւնը օգնական զօրքեր կը ղրկէ ամէն օր պատերազմին թատերավայրը Բորթ Արթուրի և Մուքթէնի պարապ տեղերը դցելու համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1904 29 Սեպտեմ. Դ.)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան	37	փարա
» երկրորդ »	36-36½	»
Մախլութ »	32-33	»
Զավտարը »	29-31	»
Սէրթ էքսթրա, օխան	37	փր.
» միջին տեսակ	32-33	»

Այսօր ժամանեց 20 վագոն ցորեն Անատոլ։

Այսօր ժամանեց 5 վագոն Բումէլի առաջին 36, Բ. 34—35 բարա օխան։

Ա Լ Ի Ի Ր

Տեղական քրմա Ա. պարկը	74	ղ.
» » Բ. »	70-72	»

Թ Ե Փ

Օխան 18 փարա։

Գ Ա Ր Ի

Քէօսթէնէճ	11¼	ղրշ. գրիւը
Մերսին և Բումէլի	10¾—11	»

Մ Ի Ս Ի Ր

Օխան 27—28 փարա ագտարմա։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

29/12 Հոկտեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	93.08
Ամէնէն բարձր գինը	93.08
» վար գինը	93.04

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	125.37
Երէկուան բարձր գինը	125.50
» վար »	125.37
Ֆրէյի Ֆօնսիէ էժիբսիէն Ա	283.50
» » » Բ	268.50
Քարափ	517.
Պանք Նաս. Կրէս.	423.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.02
Ռէժիի պարատթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատոլ. երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.18

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.05
Անգլիական ոսկի	109.36
Ֆրանսական ոսկի	87.08
Քրիմիից	51.05
Նոր մէճիտիյէ	103.20
Բոլ	89.10
Բուպլի թղթադրամ	8.63
Լոնտոն 3 ամիս	110.27
Բարիզ »	22.72

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ» ԹՎԵՐԹՈՒՆԸ 169

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԻԱԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՊՈԱՆՔԻ

Հեղինակ — ԷՄԻԼ ՌԻՇԵՊՈՒՐ

Թարգմանիչ — ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽ ԿԳ

Լիւսրոզ, որ սրտի անխառն հաճոյքով կ'ունկընդրէր իր զաւկին այս անկեղծ յայտարարութիւններուն, Լուիզի կողմը դարձաւ մէկէն ի մէկ, և հրճուագին դէմքով մը,

—Լուի՛զ, ըսաւ, քիչ մը առաջ կ'ամբաստանէի քեզ թէ անարժան գտնուած ես մեր վստահութեան։ Բայց հիմա կը զգամ թէ սխալեր եմ։ Քանի մը օր առաջ ըսած էիր ինձ թէ երբ զաւակս տուն վերադառնայ, բազուկներս լայնօրէն պիտի բացուին այն ատեն, և երջանկութիւնը պիտի ունենամ գրկելու մեր անուան և պատուոյն արժանի զաւակ մը։ Կը խոստովանիմ թէ նոյն պահուն չկրցի ըմբռնել այս խօսքերուդ իմաստը, բայց հիմա կը հասկնամ թէ ճշմարտութիւնը չես ուզած երբեք ծածկել մեզմէ...։

Լուիզի սրտում դէմքը պայծառացաւ մէկէն ի մէկ, և երախտագէտ ակնարկով մը շնորհակալ եղաւ իր տիրոջ։

—Ա՛լ չեմ ուզեր անցեալ կեանքով զբաղիլ, յարեց Լիւսրոզ դարձեալ Լուիզի ուղղելով։ Ինչպէս որ տիկինը ներեց քեզ, ես ալ կը ներեմ քեզ արտանց, և կը փափաքիմ որ դուն ալ մոռնաս կեանքիդ բոլոր դառնութիւնները, և մասնակից ըլլաս այսուհետեւ մեր ուրախութեանց։

—Շնորհակա՛լ եմ, պարո՛ն, շնորհակա՛լ եմ, կակազեց Լուիզ վերստին փղձկելով, սակայն պէտք է արտօնէք զիս որ հեռանամ այլ ևս այս տունէն, և իմ գիւղիս անշուք անկիւնը անցնիս նեմ կեանքիս մնացած քանի մը օրերը։

—Լուի՛զ, գոչեց տիկին Լիւսրոզ յանդիմանութեան մեղմ շեշտով մը, ինչ կը նշանակեն այդ խօսքերը։ Մեր այսչափ տարուան անկեղծ սրտակցութիւնը իրաւունք կուտա՞յ քեզի որ մեզմէ բաժնուիս ճիշդ այնպիսի ատեն մը, ուր ա՛լ երջանկութիւնը մուտ գտած է մեր ընտանեկան տունէն ներս, և ուր մենք ամէնքս մեր տառապագին օրերուն յիշատակը սրբելու կը պատրաստուինք մեր սրտերէն։

—Պարտականութեանս մեծագոյնը կատարեցի, տիկի՛ն, պատասխանեց Լուիզ հեկեկացող ձայնով մը։ Բայց պէտք է գիտնաք որ ե՛ս ալ մայր եմ։ Կուզ ա՛Օռ փողոցի տան մէջ երկու դիակներ կը պառկին դեռ, որոնց համար վերջին պարտականութիւն մը ունիմ կատարելիք։

—Երկու դիակնե՞ր, աղաղակեց տիկին Լիւսրոզ պիշ պիշ Լուիզի երեսը նայելով։

—Այո՛, տիկին, յարեց Լուիզ խոնջ ու սրտաբեկ երեւոյթով մը, մէկը զաւակիս դիակն է, ու միւսն ալ ամուսնոյս։

—Բայց ինչպէս եղաւ այդ բանը, գոչեց տիկին Լիւսրոզ թրթռուն ձայնով մը։

—Երբ իմացուցի զաւակիս թէ ինք ուրիշի մը իրաւունքն է որ կապած է այս տան մէջ, պատասխանեց Լուիզ, առաջարկեցի նաեւ որ հեռանայ շուտով այս տեղէն, և նոյն իսկ Ֆրանսայէն։ Այս առթիւ քսան տարուան խնայողութիւններս ալ ետ առի պարոնէն և ամբողջութեամբ իրեն յանձնեցի։ Ամուսինս, չեմ գիտեր ի՞նչ կերպով, իմանալով որ այդչափ մեծ գումար մը կայ զաւակիս մօտ, կը մտնէ անոր սենեակը, և առանց ճանչնալու թէ ո՛վ է իր դիմացինը, կը սպանէ զայն, ու քիչ մը ետքն ալ ինքզինքը, իր զոհին անարիւ վերեւ։

—Ո՜հ, թշուա՜ռ կին, դժբա՜խտ մայր, մրմնջեցին տիկին Լիւսրոզ և Էռնէսդին դառնապէս արտասուելով։

—Թշուա՜ռ կին, դժբա՜խտ մայր, կրկնեց Տոքթէօռ Ժէռվէ, որ ինքն ալ յայտնապէս յուզուած կ'երեւէր։

30.

Լուիզ մեկնեցաւ ապարանքէն, Կուզ ա՛Օռ փողոցի տունը վերադառնալու համար։ Իր տէրերը կը զգային կատարելապէս թէ որքան դժնդակ էր մօր մը վիճակը, որ իր զաւակին անշունչ դիակը տեսած էր, փայտացած և արիւնլուայ։

Լռութիւնը խզեց դարձեալ ծերունի բժիշկը, որ իր բոլոր մանրամասնութիւններով պատմել ետքը Լուիզի մարիրոսական կեանքին ամէն պարագաները, յանձնարարեց որ միշտ նոյն բարեացակամ ակնարկով ընդունին այդ կինը, որ, իր տան երջանկութիւնը մոռցած, իրենց տան երջանկութիւնը պարարտած էր։

Ցեռոյ խօսք առաւ տիկին Լիւսրոզ և իր ամուսնոյն դառնալով,

—Աստուած մեր տունը նորէն չէնցուց, Էտուա՛րտ, ըսաւ ժպտունակ դէմքով մը, Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէ ուրիշ պարտականութիւն չունինք ա՛ւ։

—Այո՛, յարեց Լիւսրոզ ինքն ալ ժպտելով, մենք մեր երջանկութեան կարգը անցուցինք։ Այսուհետեւ մեր զաւակներուն երջանկութեամբը պիտի զբաղինք։

—Սիրելի՛ հայր, վրայ բերաւ Էռնէսդին անբացատրելի ոգեւորութեամբ մը ճառագայթելով, ձեր զաւակները երջանիկ են արդէն, քանի որ ձեզի պէս պատուական հայր մը և աղնուական մայր մը ունին։

Ու խօսքը Լէօնի ուղղելով,

—Սիրակա՛ն եղբայրս, յարեց, աշխարհի մէջ քրոջ և եղբօր մտերմութեան չափ քաղցր բան չկայ։ Մինչեւ հիմա չկրցայ լիուլի այդ հաճոյքը վայելել։ Բայց քանի որ հիմա քեզի պէս բարի ու քաղցր եղբայր մը ունիմ, գիտեմ թէ ո՛րչափ պիտի անուշնայ նաեւ իմ կեանքս։ Լէօնդին, որուն հետ ա՛յնքան սրտակից մտերմութեամբ կապուած ենք մեր մանկութենէն ի վեր, պատեհութիւն ունեցա՛ծ է անարակոյս իմ վրայօքս խօսելու քեզ, և բացատրելու թէ ո՛րքան ուրախութիւն պատճառած է ինծի ձեր այս սրտագին միութիւնը։ Երջանկութիւնս ա՛յն օրէն կատարեալ պիտի ըլլայ, երբ Լէոնդին իմ ճշմարիտ քոյրս և մեր տան թանկագին զարդը դառնայ մեզ օրէն...։

(Շարունակելի)

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐԶՊԱՆԵԱՆ

ՎԻՐՍԱՒՈՒԹԻՒՆ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ

Կը բուժէ ակռայի ամէն տեսակ ցաւեր և լինտերու հիւանդութիւններ։ Ամերիկեան դրութեամբ, և կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ փտած ակռաները կը լեցնէ՝ երկար տարիներ առանց ցաւի դիմանալու պայմանաւ։

Ոսկիի և քառչուի վրայ նուրբ և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, բնականին ճիշտ նման։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Բերա, Մեծ Փողոց, Պէյօղլիւ Փարմաք-Դեպու, Փէքմէկ Սոլլու աբառիրման թիւ 3։

Երեւաբթի և Ուրբաթ օրերը ազքատները ձրի կը դարմանուին։ 1—10

ԳԱԲՐԻԷԼԻՆ

ՄԱՀԱԼԸ ՖԻՐՈՒԽՈԹ ՍԻՐԲԷՃԻՏԷ

ԷՀԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻՑԷ

Գաբրիէլին կիւզել գօգուլը մէջտեղ թէֆթիւն պիր թօզ օլուպ, գըլլարըն ալթընտաքի ճիլտի թէմիզլէր, սայլարը հէմ եումուշլաթըր, հէմ տէ գուվէթլենտիրիր։ Գըլլարըն արաբընտաքի գուրտնըգլարը, պաղտաքի քէրէքլէրի հասրլը քէՀլէ վէ սէրկէյէրի մահվ իսէր։ թէհլիքէսիզլիկի թէմէմին իսիլմիշ տիր։

ԻԹԶԱՀԱԹ.— Ինսան տարմա էլլէրինի, այազլարընը, եիւզինի, հասրլը վիճուարընդն պալլճա ագաամընը եըգաս եուպ թէթիր էլլէտիկի հալտե էքսէրիա պալրնը եըգամաղը իմալ իտէր։ հալպուքի հրթիզ իւս սրհէ նօգթաի նազարընտան պաղն թէթիրի ազաի պէտէնին ագամը սարէսի գատար միւհիմ տիր։

Ֆիլհագիգա գըլլար, սայլար հավաի նէսիմի տէրունինէ պուլընան միքրոպլարը թօզլարը օրատա սագլամաղա պիր վասթա արը։

Զիւնքի ճիլտին թէնէքֆիսի վասըթասլլա պէշիրէնին իւզէրինէ ղարը թապի մալզիր պիր թագըմ մատէլէր հուսուլէ կէլիր քի մէվատաը մէգքիւրէ պիւսխէրէ գաղընաքրը, գաղընմագ իսէ գըմրզելուզ վէ անը միւթագգիպ պիր թագըմ եարալար, քէրէքլէր։ գապուգը եարալարըն հուսուլընա պատի օլուղը կիպի պաղն վագթընտան էվվէլ չեպլագ գալմասընա սեպէպ օլուր։ «Գաբրիէլին» իսէ պէրվէճէր պալա թասատա օլունան մաղարրաթլարը պէր թարրաֆ իթթիքտէն պաղտ սայլարը տանիա գուվվէթլէնտիրիր վէ եումուշլաղ թուրթար վէ խթիմալը օրատա թէրքաքքիմ վէ թէվազզու իտէն մէվատաը մազարրա վէ թապիդիէեի տէֆէրներ։

Մէքթէպէ կիտէն չօճուգլարընն պալլարընը հաֆթատա իքի՝ էլի իւչ տէֆա պունընլա թէֆթիր իտէն վալիտէլէր չօճուգլարընն նէզաֆէթինտէն միսաթերիհ օլապիլիրլեր։ ԳԱԲՐԻԷԼԻՆ մաղարրաթ վիրմէյէճէք մէվատատան խթիհսալ օլունընը ճիհէթլէ սայլարը եումուշաթը, գուվվէթլենտիրիր։

ՍՈՒՐԷԹԸ ԻՍԹԻՄԱԼԻ

Եարբմ լիթրա սուլը գալնաթարգտան օռնրա գուրթուտաքի «գաբրիլին»ի աբրունինէ վազ իլէ էրիեինճէյէ գատարալի հալէ թէրք էլլէմէլի։ պայ եգամաղա սալիհ պիր հալէ կէլինճէ, եանի ըլըգ օլընճա պայը եգամալը վէ կիւզէլճէ օվամալը, ֆագաթ պայը ասլա գուրութմայարագ սայլար արասընտա գալան մայընն սայլար թարաֆընտան պէլիհ օլունմասընա զայրէթ եղէմէլի տիր։ էկէր մայիանն պիր մըգտար ֆաղլա գալուրսա անը պայագ տէֆա իչիւն սագլամալը վէ ազաճդ ըլըտարագ իսթիալ էյլէմէլի տիր։

Էկէր արթմասը արզու օլունմազսա օ զէման 125 կրամ սուլը գալնատուպ «գաբրիլին»ին տէօրթէ պիրինի էրիթմէլի։ 20—1

Ա Զ Դ

ԱՆՈՒՇ ՋՈՒՐՈՎ ԲԱՂՆԻՔ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Կէտիկ-Փաշայի գլուխը կառուցուած համբաւաւոր բաղնիքը այս անգամ կարեւոր փոփոխութեամբ նորոգուած է, այնպէս որ՝ ամէն յաճախորդներն ալ շատ գոհ պիտի ըլլան թէ՛ դենջակներու մաքրութենէն, թէ՛ սպասարկութեան կանոնաւորութենէն և թէ առողջապահական միջոցներէն, որով իր ունեցած հաբաւն անգամ մ'ալ պիտի հռչակուի թէ՛ երիկ մարդոց և թէ կանանց կողմանէ, որոնք անգամ մը յաճախած ըլլան հոն։

Իր Պատուարժան յաճախորդաց դիւրութեան համար բաղնիքիս վարձակալը ամէն տեսակ հանգստաւէտ միջոցներ ի գործ դրած է։ 5—1

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

Լ'ԻՆԹԻՈՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՅԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԷԼԵՄԲԸ

Մէրէգի իսարէսի — Բարիզտէ, Վանսօտ մէյսանցնա 9 ճիւմրուլը
տայիրէի խուսուսիկրիճնէ

ՀԱՒԵՐԱ ԾՐԻՊԼՈՒ

Սէրմայէ վէ իսթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանսիլաթը 25,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթաը էմլաքը գայմէթի 22 միլիառ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄԻԻՐ ԾՐԻՊԼՈՒՆ

Սէրմայէ վէ իսթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թանսիլաթը 12,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատալանէմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒՇԻՐԲԷԹ կաեէթ միւսաիա չէրաթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր

ԷՕՄԻԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տանի միւթթէլիթ սուրէթաէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթարտա եօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐԲԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱԱԸ՝ «Օսմանլը Պանքասը» տը։ Թիւրքիա վէ Մէմալիքէ Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթրրոը Օղլու Բաստը

Միւտիրի ումումիսի՝— ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրուճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մարուսէնին հէր Թարաֆընտա տանի խուսուսի ամանալարը վար տը։ 22

ԳԵՂԱՐԱՆ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 261 Մանմուս Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ դնահատելի յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգրտագոյն պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին իսկական գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւպեր (ասը գալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բ-ԻՇԵԿ ԱԼԼԱՀՎԵՐԴԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գ. Երեք. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանասրահը։

Աստուածաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՊՊԱՍ 25

ՆԵԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԿԲՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղեցիկ «էֆէ» մը տալ մտերուն, գիտցէք ՆԵԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մտերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մտեր, անմրցելի ժան գիներով։ Կը գտնուի նախ հոն հարսի կիսլանա, քողք, քողքի անտուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսաւոր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի տէրեր, այցելել անգամ մը Նեան Չամիչեանի հարսանեկան մտերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՐ

ՆԵԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանցօ խանի տակ, թիւ 86 11—50

ՀԱՎԷԼԱՆ ՍՈՒՅՈՒ

գաթիէն ճիլտէ լէքէ պրագմագարզին պէյազլանմըշ սայ վէ պըրըգլարա թէքավէթ վէ ըէնկը թապի վէրիր։ սայը քէօքիւնտէն գուվվէթլենտիրէրէք, տէօքիւմէսինէ ասլա մէյտան պրագմայ։ էմալի կէօրիւմէմիշ պիր տէրէճէյտէ սայը չօղալարը։ սայ վէ պըյըղին մաթլուպ վէճիլէ նիշ վէ նիւմասընա ֆէվգէլատէ խրատէթ իտէր։ Իսթիրահ իտիլտիքտէն սօնրա իլգ տէֆա օլարագ Աթինա չէհրինտէ թէէսիս իտիլէն պէյնէլմիլէլ թիճարէթ վէ սանսի սէրկիսինտէ էմալի միւսթանգարաթ մէյանընտա էն բարլագ մէրթէպէյէ իհրազա մուվաֆֆագ օլմուշտր։ Սէրկիսէ Ավէլանա կիւմիշ միատիա միւքեաֆաթը վէրիլտիկի հալտէ միւսթանգարաթը սարէէնին ճիւմլէսի ըէտա իտիլմիշ տիր։ միւքեաֆաթը մէմլէքէթիմիզէ իհթիրահ օլունան «Ավէլան» գազանտը։

Ավէլան տիկէր սայ վէ պըյըգ պօյալարը կիպի օլմայուպ պիր գուտու տէրունինտէ սուրէթը իսթիմալի թարիֆիսի պէրապէր օլտուղը հալտէ թէք պիր չիչէէն իպարէթ տիր։ Միւքեէրիի քէրամ սիյան եախօտ քէսթանէ ըէնկինտէն հանկըսընը իսթէտիքլէրինի պէյան էյլէմէլի տիրլեր։

Մահալը ֆիրուխթը.= Պէյ օղլունտա Պօն Մարշէտէ վէ Իզմիտրտա, Ղալաթատա Մ. Մատալա, Ֆընտըգլըտա Վառիլաքի էֆ.նին, Պէշիքթաշտա Քեազիմ պէյին վէ Տիրէքլէր Արասընտա Սօկրաթ էֆ.նին էճզանանէլերի, Պաղչէ Գաբուսընտա Գասապեան էֆ.նին, Սուլթան Համամընտա Մէզիքի օղուլլարը վէ Եէնի Ճամիտէ Քեազիմ պէյին էճզա տէրօլարը։

Ումում Աճէնթէսի.— Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ 146 նօ. Մ. Թօտոր Սթավրաքինին Բէրուքեար սալոնընտա։ Ֆիաթը մագթու օլարագ չիչէսի 25 ղրուշ։

ԳԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ՔՆԱՑՈՂԱԿԱՆ

Պօլսոյ ամէնէն հին դեղարաններէն հանրածանօթ ԻՒՐԻ-ԳԱԲՐԻԷԼԻ դեղարանը — որ 150 տարուան գոյութիւն մը ունի — այս անգամ իր հաստատութեանը տուած է եւրոպական նոր դրութեամբ ծաւալ մը։ Դեղերու թարմութիւնը ապահովելու համար Եւրոպայի մեծ գործարաններուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնելէ յետոյ՝ մասնաւոր սենեակ մը ալ սարքած է ուր կ'այցելեն յաջորդաբար Մայրաքաղաքիս համբաւաւոր բժիշկներէն ոմանք որոնց իւրաքանչիւրն իր «մասնագիտութեան» մէջ կը դարմանէ զանազան հիւանդութիւններ. ինպէս, թոքի, լեարդի, պէօվրէկի, բերնի, ականջի, ջղային այլազան հիւանդութիւններն, գաղիական ախտ և անոր յարակից պարագաները, մորթային եւն. եւն.։ Վերոյիշեալ տոքթորները ամէն օր ներկայ կը գտնուին, սակայն ատենցմէ հետեւեալները մասնաւոր օրերու կ'այցելեն.

Տր. Գր. Ճէլալ էֆ։ Դշ. օրերը կէս օրէն վերջ
Տր. Ս. Պողոսեան էֆ. Շբ. » » » » (Ջղային հիւանդ.)
Տր. Գ. Ֆինճանճեան էֆ. Բշ. Եշ. Ուր. » » »
Տր. Պ. Դալայճեան էֆ. Դշ. Ուր. Շբ. կէս օրէն վերջ

Դարմանատունը վարկ մըն ալ բացած է Պօլսոյ արուարձաններէն իրեն գիմազ «ծանօթ» յաճախորդներուն։ Հաստատութեան ի վաղուց ունեցած սկզբունքին համաձայն — որ է ուղղամտութիւն — դեղագրերուն պատճէնը միշտ կէտ առ կէտ կը գործադրուին կատարեալ խղճի մտօք։ Աւելցուցէք այս առաւելութիւններուն գիներու մասին ընծայուած անմրցելի պայմաններն՝ ու այն ատեն գոհութեամբ պիտի դիմէք առ դեղարանն

ԻՒՐԻ — ԳԱԲՐԻԷԼԻ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Պ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՊԱՀՃԷ ԳԱԲՐԻ ԹԻՒ 32

Ուրբաթ օրերը բժիշկները ձրի կը ցային առաւօտուընէ մինչեւ երեկոյ

ԸՆՏԻՐ ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ 11—30

ԶՐԻ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ՍՈՐՎԵՑԷՔ

ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ԿԱՇ-ԿԱՐԱՍԷԱՑ

ՅԱԿՈԲ Յ. ՎԱՐԵԷՄԷՋԵԱՆ

ԻԶՄԻՐ, Հայոց քաղ, Թիւ 67

Ճաշակաւոր կերպիւ կը շինուին ամէն տեսակ կահ-կարասիներ, կը յօրինուին լուսանկարչական ամէն կերպ գործիներ ու կը ծախուին անոնց վերաբերեալ ամէն տեսակ պէտքերը։

Եթէ դուրսէն մէկը լուսանկարչութեան գործի մը գնել ուզէ 1¼ մէտիա ղըրկելով մեր հասցէին պիտի ունենայ լուսանկարչութեան յաւ մեքենայ (Détective) մը 6½×9 կէս, թիւ) արհեստէն բոլորովին անտեղեակ է ամէն գաղտնիքները թացատրող տետր մը և իրենց վերաբերեալ գործիները ու պէտքերը պիտի ընդունի մեքենային հետ 2½ մէտիասով։ 5

ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ ԱՔՐՕՐՈՒԼԻՆ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՊԷՕՅԻՒՔ ՏԷՐԷ ՃԱՏՏԷՍԻ

Թիւ 81

ՌԱԶՆԻՐԻՆ ԿԻՑ

Այս գարեջրատան մէջ 1904 սեպտ. 24 ուրբաթ օրէն սկսեալ հռչակաւոր Էմմենչենի Աբսոգոլի և ուղի Շնորհքի իճնի սագի խումբը ընտիր կոտրներ պիտի նուագէ մասնակցութեամբ Խաճատուրի Արամայիսի, խանենտ Ստեփան և Լեւոն էֆէնտիներու։ Գարեջրատունն այցելողները չեն գոհ պիտի մնան ըսպասարկութենէն։ Իճնի սագի խումբը ցորեկուան ժամը 9էն մինչեւ գիշերուան ժամ 5 պիտի նուագէ։ Ըմպելիներուն գինը ըստ առաջնոյն չափաւոր է։

Տնօրէն գարեջրատան
ՔՈՍԹԱՔԻ ՋԱՆՏՈԲՈՒԼՈ
3—3

ՎԱՐԶՈՒ

ԳՈՐԾԻ ՏԵՂՈՒԱՆՔ, ՏԷԲՈ, ԽԱՆՈՒԹ, ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Պոլիս Սուլթան Համամ, Թօփխանէ խանին վեր, Սրվանեան խանին մօտ, Տէք Բիւլիք երբալու ճամբուն վրայ.

Աժան, յարմար և օգտաւէտ գործի տեղեր որ կը յարմարին ամէն տեսակ առեւտրական գործերու.

Կահերու	գործարաններու
Հովանոցի	»
Մօտիսթի	»
Դերձակի	»
Տուփ շինելու	»
Մնտուկի	»
Կոշկակարներու	»
Շաքարի եւն. եւն.	»

Շէնքին ատօնայարկը տէբօ, լոյս և օդաւէտ։

Առաջին յարկ. խանութ՝ և սենեակ։

Երկրորդ և երրորդ յարկ բնակութեան համար յարմար պզտիկ սրարթամաններ։ Տեղը կեդրոն և գինը յարմար։

Պէտք ունեցողք դիմեն Սուլթան Համամ, Թօխանիի խանի սենեակատէրին։
12—20

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՅՏԻ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

Վ. Մ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ԼՕԶԱՆԷՆ ՎԿԱՅՏԵԱԼ

Բերա, Մեծ Փողոց 454. Ռուսական հիւպատոսարանին կից

Կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 (ը. թ.).— Գշ. և Շբ. օրերը առաւօտէն։

Ամէն անոնք որ պէտք ունին Ատամնաբուժական խնամքներու, կատարեալ վստահութեամբ կրնան դիմել յիշեալ Դարմանատունը, ուր՝ պիտի գտնեն կատարեալ դարման, ըլլայ վիրաբուժական, կամ արուեստական ատամներ։ Վերջին կատարելագործութեանց համաձայն։ 10—1

ՌՈՒԲԻՆ ՍԵՐՈԲԵԱՆ

ՆԿԱՐԻՉ

Սանեայ Գազգրեճի դռան դիմաց 7 թիւը
Մեծ Շուկայի մէջ

Կը նկարէ ամէն տեսակ գիւղանկարներ, պատկերներ և ուրիշ առարկաներ, ջրաներկ, իւղաներկ և քարաքաշէմ։ Լուսանկարները կը մեծցնէ ուզուած չափով թէ քարաքաշէմ և թէ իւղաներկ։ Իրենց սիրելիներուն ընտանեկան յիշատակը յաւերժացնել ուզողներու համար եզակի առիթ մըն է այս նոր նկարչատունը, ուր արհեստին ամէն կատարելութիւններովը կը պատրաստուին յանձնարարութիւնները, դիւրամատչելի գիներով։ 2—20